

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

**Aspekty právní problematiky celního protekcionismu
v České republice po vstupu do EU**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Ing. Pikola Pavel

Vypracoval: Luboš Müller

© 2010 ČZU v Praze

!!!

**Místo této strany vložíte zadání diplomové práce.
(Do jedné vazby originál a do druhé kopii)**

!!!

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Aspekty právní problematiky celního protekcionismu v České republice po vstupu do EU" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 09.04.2010

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucímu mé diplomové práce panu JUDr. Ing. Pikolovi za věcné připomínky k obsahové náplni diplomové práce a za pomoc při její tvorbě.

**ASPEKTY PRÁVNÍ PROBLEMATIKY CELNÍHO
PROTEKCIONISMU V ČESKÉ REPUBLICE PO
VSTUPU DO EU**

**LEGAL ASPECTS OF THE PROTECTIONISM IN
THE FIELD OF THE CUSTOMS AFTER THE
ENTRANCE OF THE CZECH REPUBLIC INTO
THE EU**

SOUHRN

Tato diplomová práce se zabývá aspekty právní problematiky celního protekcionismu v České republice po vstupu do EU. Dále práce obsahuje základní údaje o výše uvedené problematice, které by měl každý podnikatelský subjekt znát a řídit se jimi, aby byl úspěšný v prosazování svých práv a vystupoval jako rovnocenný subjekt na trhu, přičemž v celní oblasti, v kterých je podnikatelský subjekt státem omezen, reguluje a kontroluje činnost Celní správa České republiky. V mé práci jsem se především zaměřil na oblasti, na které si podnikatelé a firmy musí zejména dávat pozor z pohledu nových platných právních úprav v České republice, dále na změny po vstupu do EU. V práci zmiňuji všechny oblasti podnikání spojené s celním protekcionismem po vstupu České republiky do EU, které jsou základem obchodních režimů EU vůči třetím zemím, které se vstupem do EU staly ještě složitějšími.

KLÍČOVÁ SLOVA

Celní správa České republiky, Evropská unie, celní zákon, celní kodex Společenství, cla a tarifní opatření ČR, clo, DPH, SPD, celní řízení, celní sazby a celní sazebník Společenství – EU, celní kvóty a celní stropy, e-customs

SUMMARY

This thesis deals with aspects of the legal issues of customs protectionism in the Czech Republic after EU accession. Further work includes basic information on the above subject, which everyone should know the business entity and adhere to them, that was successful in asserting their rights and acted as an equal entity in the market, while in the customs area in which the business entity state is limited, regulate and supervise the work of the Customs Administration of the Czech Republic. In my work I mainly focused on areas in which entrepreneurs and companies must pay particular attention in view of the new laws in force in the Czech Republic, further changes after accession to EU. At work I mention all the business related to customs protectionism after the Czech Republic into the EU, which are the basis for EU trade arrangements with third countries that are joining the EU had become more complex.

KEYWORDS

The customs administration of the Czech Republic, the European Union, customs law, customs code of the European Community, customs tariffs measures, customs, VAT (value added tax), excise tax (US= consumption tax), customs clearance, customs tariffs/rates and customs table of rates of the European Union, customs quotas and customs ceilings, e-customs

SEZNAM ZKRATEK

- ACP – Skupina afrických, karibských a tichomořských států
- AFIS – bruselský informační systém, zkratka automatizovaného procesu, který nepotřebuje papírové karty pro srovnávání otisků
- AGRIM – formulář pro žádost o zemědělskou dovozní licenci
- AGREX - formulář pro žádost o zemědělskou vývozní licenci
- AIS – automatizovaný dovozní systém
- CAP – společná zemědělská politika
- CDS – Celní dokumentační systém
- CIF – dodací podmínka INCOTERMS 1990 (ujednaný přístav určení), náklady, pojištění a přepravné platí prodávající
- CITES – mezinárodní úmluva (též Washingtonská úmluva), jejímž účelem je postavit obchod s ohroženými druhy zvířat a rostlin pod společnou kontrolu všech států světa, aby nedošlo k jejich vyhubení
- CK – celní kodex = celní zákon Společenství
- ČŘ – celní ředitelství
- CS ČR – Celní správa České republiky
- CÚ – celní úřad
- ČIT – Český integrovaný tarif
- Členský stát - Členský stát Evropské unie
- ČR – Česká republika
- Dovoz - vstup zboží na celní území EU, tj. dovoz ze třetí země do některého členského státu EU
- DG TAXUD EK - Generální ředitelství pro daně a celní unii
- DPH – daň z přidané hodnoty
- ECR - elektronické celní řízení
- E-CUSTOMS - program řízený Evropskou komisí, který má za úkol vybudovat bezpapírové celní prostředí napříč celou Evropou
- ECSC – Evropské společenství uhlí a oceli
- EEA – Evropský hospodářský prostor

E – EUROPE 2005 – evropský akční plán – informační společnost pro všechny

E – GOVERNMENT – elektronická komunikace mezi úřady a občany i mezi úřady samotnými

EHS – Evropské hospodářské společenství

EK - Evropská Komise

ES – Evropské společenství

ESVO – Evropské společenství volného obchodu

EU - Evropská unie

EUR – měna eurozóny

EUROSTAT – statistický úřad EU

GATT - Všeobecná dohoda o clech a obchodu

GSP – systém všeobecných celních preferencí

GŘC ČR – Ministerstvo financí - Generální ředitelství cel České republiky

HELPDESK – technická podpora

ICS – systém kontroly dovozu

INCOTERMS – mezinárodní obchodní dodací podmínky, vyhlašované mezinárodní obchodní komorou

INTRASTAT - Statistický systém pro sledování pohybu zboží mezi členskými zeměmi Evropské unie při vnitrounijním obchodu, který vychází z měsíčních výkazů vyplňovaných zpravodajskými jednotkami. Podléhá mu zboží, které má status EU, a zboží v celním režimu aktivního zušlechťovacího styku nebo přepracování pod celním dohledem, které je dočasně odesíláno resp. přijímáno jiným členským státem, než ve kterém bylo do těchto režimů propuštěno

IS – informační systém

IT – informační technologie

JCD – jednotná celní deklarace - předepsaný tiskopis pro písemnou formu celního prohlášení

JSD – jednotný správní doklad - předepsaný nový tiskopis pro písemnou formu celního prohlášení

KN – Kombinovaná nomenklatura

Kód KN - zbožový kód, kód Kombinované nomenklatury celního sazebníku EU
(osmimístná zbožová nomenklatura vytvořená rozšířením šestimístné nomenklatury
Harmonizovaného systému popisu a číselného označování zboží)

MAGHREB – uskupení zemí Severozápadní Afriky (Alžír – Tunisko – Maroko)

MASHREQ - uskupení zemí (Egypt, Jordánsko, Libanon, Sýrie)

NCTS – společný projekt EU pro režim tranzit

NIT – Národní integrovaný tariff

NR – Nařízení Rady EU

OCT – Jednostranné preferenční dohody Zámořské země a území

OLAF – Evropský úřad pro boj proti podvodům

OPEC – Sdružení států vyvážejících ropu

SEA – jednotná evropská autorizace

SPD – spotřební daň

TARIC – jednotný celní sazebník EU, systém integrovaného tarifu EU

TOR – tradiční zdroje Společenství

Třetí země - Země nebo státy, které nejsou členy EU

Vývoz - výstup zboží z celního území EU, tj. vývoz do třetí země z některého členského státu EU

WTO – Světová obchodní organizace

Obsah

1. Úvod.....	8
2. Cíl práce a metodika.....	10
2.1. Cíl.....	10
2.2. Metodika.....	10
3. Literární rešerše.....	12
3.1. Mezinárodní obchod.....	12
3.2. Charakter mezinárodního obchodu.....	13
3.3. Obchodní bariéry - protekcionismus.....	14
3.3.1. Celní tarify a jejich účinky.....	16
3.3.2. Kvóty a jejich účinky.....	16
3.3.3. Srovnání účinků cel a kvót.....	17
3.3.4. Svobodný obchod, cla a kvóty.....	17
3.4. Tarifní opatření mezinárodního obchodu.....	19
3.4.1. GATT (Všeobecná dohoda o clech a obchodu).....	20
3.4.2. Cla.....	21
3.4.3. Ochrana před dovozem dumpingových výrobků.....	22
3.4.4. Celní řízení a celní předjednání.....	23
3.4.5. Celní sazby a celní sazebník.....	23
3.4.6. Celní kvóty a celní stropy.....	24
4. Celní protekcionismus v ČR po vstupu do EU - charakteristika aspektů právní problematiky.....	26
4.1. Autonómni celní sazby.....	28
4.2. Smluvní celní sazby.....	29
4.2.1. Celní úlevy.....	29
4.3. Tarifní suspenze.....	29
4.4. Tarifní preference.....	32
4.5. Ochranné opatření.....	34
4.6. Typy opatření aplikovaných v ČR po vstupu do EU.....	46
5. Výsledky národní úpravy protekcionismu v celní a daňové problematice ČR...50	50
5.1. NIT.....	50
5.2. Údržba a vývoj informačního systému CDS - Centrum.....	50
5.3. Úprava, vývoj informačního systému.....	51
5.4. TARIC.....	52
5.4.1. Zjištění aktuálních celních sazeb pro dovoz zboží z 3.zemí na území EU....	54
5.4.2. JCD.....	56
5.4.3. Celní kvóty po vstupu do EU.....	57
5.5. Celní a daňové příjmy v celním řízení.....	58
5.6. Technické požadavky na české výrobce, exportéry a importéry.....	59
5.7. Licence a některá obchodní ochranná opatření.....	60
6. Celkové zhodnocení a doporučení.....	62
6.1. Argumenty ve prospěch cel a kvót.....	65
6.2. Argumenty ve prospěch svobodného trhu.....	66
7. Závěr.....	68
8. Seznam použitých zdrojů.....	70
9. Přílohy.....	72

1. Úvod

Diplomovou prací na téma „Aspekty právní problematiky celního protekcionismu v České republice po vstupu do EU“ jsem si vybral záměrně vzhledem k tomu, že studuji obor Veřejná správa a regionální rozvoj a zejména pracuji v orgánu veřejné i zároveň státní správy, tj. v CS ČR od roku 1995. Za tu dobu jsem prošel různými pracovními a služebními zařazeními, a to na úrovni pohraničního i vnitrozemského celního úřadu. Po celou dobu se pracovně pohybuji v oblasti celního řízení, které je úzce spjato s celním protekcionismem působícím na dovoz, vývoz, tranzit zboží a výši vybraného cla, SPD a DPH.

V souvislosti se vstupem České republiky do EU v roce 2004 prošla CS ČR významnými proměnami, které byly svým rozsahem a dopady největší v její novodobé historii a které zásadním způsobem ovlivnily její působnost a úkoly.

Celní protekcionismus EU, který aplikuje od 1. 5. 2004 CS ČR jako orgán státní správy při celním řízení mnohé české podnikatele připravuje o podnikatelské příležitosti a představuje pro ně bariéru. Problematika celního protekcionismu byla, je a vždy bude velmi aktuálním a probíraným tématem z důvodů, že se dotýká a působí na každého jednotlivého člověka prakticky denně, i když si to sám ani neuvědomuje, prostě ve všech oblastech života.

V současnosti v době krize vystupuje do popředí i otázka celního plánování, která spočívá v tom, co je dnes samozřejmostí ve všech vyspělých zemích a dobře fungujících firmách, v dokonalé orientaci v celní problematice a využívání všech zákonných možností, které nám celní předpisy dávají. Odpoví nám na věčně skloňovanou otázku: „Jak ušetřit čas i peníze.“

Celní řízení je procesem náročným a konfliktním, ve kterém se střetávají jednotlivé oblasti celní problematiky. Jestliže chce podnikatelská veřejnost „proplout“ celním řízením rychle a bezproblémově, napomůže jí k tomu i dobrá znalost jednotlivých fází celního řízení tak, jak jej upravují celní předpisy. Bez jejich správné identifikace a pochopení skutečností z nich vyplývajících se v praxi nelze obejít.

Jelikož celní řízení je oblastí, která je široce legislativně upravena, celou diplomovou práci doprovázejí jednotlivá nejdůležitější ustanovení celních předpisů a ukazují, jak jsou ta která ustanovení v praxi používána. Celní předpisy nejsou statickým, ale

dynamickým systémem, který se stále rozvíjí.

V mé diplomové práci bych se z důvodu malé informovanosti veřejnosti o celním protekcionismu rád zaměřil nejprve na obecný přehled aspektů mezinárodního obchodu a vzniku právní problematiky protekcionismu. V druhé části se věnuji celní problematice protekcionismu v ČR po vstupu do EU, objasnění pojmů, lhůt, termínů, doporučení kam se obrátit a jak postupovat.

V celkovém pohledu je diplomová práce zpracována z pohledu zaměstnance CS ČR, a tak sleduje, komentuje a zároveň zhodnocuje celní protekcionismus ČR po jejím vstupu do EU. Dále zkoumá, jak tyto skutečnosti ovlivňují samotné projednávající celníky a podnikatelskou veřejnost.

2.Cíl práce a metodika

2.1.Cíl práce

Cílem mé diplomové práce je pokusit se na základě studia literatury, dalších odborných pramenů a dostupných materiálů, týkajících se uvedeného tématu, vytvořit obecný přehled se zaměřením na aspekty právní problematiky celního protekcionismu v ČR po vstupu do EU.

Prvořadým cílem je zpracovat teoretický základ práce tj. problematiku mezinárodního obchodu, jeho charakteristiky a obchodních bariér – protekcionismu ve vzájemném vztahu, jejichž posláním je chránit jednotlivé státy nebo společenství a získat tak přehled pro zpracování diplomové práce.

Druhořadým cílem je poskytnout právní rady a orientaci pro podnikatelskou veřejnost v celních obchodních bariérách v ČR po vstupu do EU.

2.2.Metodika práce

První část práce je zpracována s použitím příslušných výzkumných metod, jako je studium písemností a zákonů, porovnávání právních předpisů. Při sběru dat byla použita dostupná publikovaná literatura a informace z publikací vypůjčených ze Středočeské krajské knihovny v Kladně, druhá část je zpracována z materiálů publikovaných na internetových stránkách CS ČR, na Intranetu – interní komunikační síti CS ČR, které byly vypracovány DG TAXUD EK, uveřejněny v Úředním věstníku EU a zpracovány oddělením 213 TARICu a kvót GŘC a v informační brožuře pro podnikatele. Dále jsou v celé diplomové práci použity moje vlastní znalosti a zkušenosti, které jsem získal z praxe nebo na různých akcích pořádaných CS ČR, kterých jsem se zúčastnil. To vše bylo použito za odborné pomoci mého vedoucího diplomové práce.

Přítom se zaměřuji na problematiku ochranu trhu v ČR a EU v důsledku celního protekcionismu v ČR a údaje, lhůty a práva nezbytně nutná pro znalost podnikatelské veřejnosti. Teoretický základ je rozdělen do několika částí. V první části se práce zabývá obecnou definicí mezinárodního obchodu a jeho charakteristikou, systémem obchodních bariér - protekcionismu a v poslední řadě tarifními opatřeními

mezinárodního obchodu. V druhé části se na základě teoretického jádra věnují především systému ochrany obchodu v ČR, ochranou v souvislosti s EU a v poslední řadě činnostmi a úlohou CS ČR.

3.Literární rešerše

3.1.Mezinárodní obchod

„Současná epocha se nazývá epochou „znalostní“, epochou „nové ekonomiky“, epochou „informační společnosti“, založenou na intenzivním používání informačních a komunikačních technologií. Tím se vytvářejí výrazné předpoklady k dalšímu prohlubování globalizačních tendencí, založených na větší provázanosti jednotlivých ekonomik samostatných států. Tedy založených na rozvoji mezinárodního obchodu.

Většina ekonomik je otevřená a mezi jednotlivými státy existují těsné mezinárodní vazby, které se v průběhu let stávají stále významnějšími v rámci obchodních struktur. Vytváří se tak mezinárodní obchodní prostředí, ve kterém jednotlivé státy, politická a obchodní uskupení budují nové pozice v mezinárodní obchodní konkurenci.“ (*Hes, 2005, s. 4*)

„Četné podniky a značná část velkých firem působí v systému obchodování, který je spíše mezinárodní než národní. Tento mezinárodní aspekt dává řízení podniku další dimenzi. Bez ohledu na to, o jaký typ společnosti jde, stojí manažeři, provozující obchod v mezinárodním měřítku, před složitými rozhodnutími rozdělení prostředků, rozvoje obchodu a odbytovými rozhodnutími a musí se snažit skloubit zájmy domácího i zahraničních trhů.“ (*Canon, Shaw, 1992, s. 149*)

„Obecně lze důvody pro rozšíření aktivity podniku na mezinárodní úroveň rozdělit do čtyř oddělených oblastí, velikost trhu (vede k větší efektivnosti a konkurenceschopnosti produktu), vnější důvody (ekonomicky zdravější či menší konkurence než ta na domácím trhu), geografická diversifikace (místo rozšiřování variant produktu či obchodu), trvanlivost produktu (mezinárodní obchod zvýší celkový obchodní obrat produktu).“ (*Gibbs, 1993, s. 27*)

„Moderní vysvětlení mezinárodního obchodu se opírá o teorie, které vypracoval David Ricardo. Byl předním ekonomem devatenáctého století a jeho práce „Základy politické ekonomie a zdanění“ (Principles of Political Economy and Taxation) obsahovala první formulaci jeho vysvětlení, proč mají státy obchodovat. I když je jeho „Teorie poměrné výhody“ (Theory of Comparative Advantage) nejdůležitější částí jeho

práce v tomto oboru, je účelné začít vysvětlením „Teorie absolutní výhody“ (Theory of Absolute Advantage). Teorie absolutní výhody vychází z teze, že země mají rozdílné výchozí předpoklady, pokud jde o základní výrobní podmínky, zejména půdu a pracovní sílu. To znamená, že výroba určitého výrobku může být nákladnější v jedné zemi než v druhé. Každá z nich je přitom schopna vyrábět takové výrobky, jako například hovězí maso a obilí, ovšem výrobní náklady se v obou zemích liší.

Specializace je v zájmu obou zemí. Maximalizuje hrubou produkci. Obchod bude znamenat, že obě země z něj budou těžit.

Mnohem palčivější problém vzniká, má-li jedna strana z obou zemí absolutní výhodu ve výrobě obou položek, to znamená, že může vyrábět oba výrobky s vynaložením menšího počtu pracovních hodin než druhá země.

I když je to velmi jednoduchá teorie, ukazuje nicméně výhodu obchodování a tudíž i to, proč mohou podniky těžit z mezinárodního obchodu.“ (*Canon, Shaw, 1992, s. 149-150*)

„Představa výrobců, kteří prodávají své výrobky pouze na národním trhu, že se jich podmínky mezinárodního trhu netýkají, je mylná.“ (*Macáková a kolektiv, 2005, s. 28*)

3.2.Charakter mezinárodního obchodu

„Mezinárodní obchod se může uskutečňovat v různých formách. Rozlišují se dvě velké, vzájemně na sobě závislé kategorie: export - Jde o pohyb zboží z jednoho suverénního státu do druhého. Vyjadřuje to i název „ex“ (= z) a „port“ (= přístav), mezinárodní nebo mnohonárodní obchod. V tomto případě jde o rozvíjení obchodu v řadě zemí nebo regionů. Patří sem též zřízení místní výroby, distribuce nebo marketingového systému.“ (*Canon, Shaw, 1992, s. 149*)

„Je to účelné členění, neboť exportér jde na cizí trh s výrobkem, vyrobeným doma, zatímco mezinárodní obchod, provozovaný ve více zemích, se zabývá i dalšími činnostmi, souvisejícími s investováním a provozováním výroby v jednom nebo v několika různých, často cizích prostředích. Řízení mezinárodních podniků je samo o sobě složitější než nepochybně rovněž obtížný úkol úspěšně exportovat.“ (*Canon, Shaw, 1992, s. 149*)

„Toto členění však příliš zjednodušuje realitu. Některé podniky dokáží být současně mezinárodními podniky a exportéry. Jeden podnik může vyrábět některé své výrobky doma, zatímco jiné importuje. Jiné podniky importují mnohé součásti pro své výrobky ze zámořských závodů. Konečný výrobek může být souhrnem položek domácí i zahraniční výroby. Nadnárodní spolupráce tomu dodává další dimenzi.“ (*Canon, Shaw, 1992, s. 149*)

3.3. Obchodní bariéry – protekcionismus

„Většina zemí uplatňuje protekcionistický přístup v řízení svých vnějších ekonomických vztahů. Rozsah státních zásahů je přímo úměrný ekonomické síle země. Vyšší zásahy jsou zaznamenávány u slabších zemí ve smyslu chránit vlastní trh před přílivem konkurenčního zboží. Silné ekonomiky jsou ve státních regulacích zdrženlivější, zasahují pouze v případech, které se vymykají přijatým pravidlům a úmluvám. Mohou však silně podporovat svůj vývoz i nelegitimními prostředky.

Institucionálně do regulací zasahují následující subjekty:

- centrální vláda
- parlament
- politické strany
- bankovní instituce
- silové složky
- hospodářské komory, asociace podnikatelů...
- odbory
- velké průmyslové podniky.“ (*Hes, 2005, s. 12*)

„Státní zásahy se provádí prostřednictvím následující soustavy nástrojů:

- plány, programy, koncepce
- daňová, měnová a fiskální politika
- obchodní politika
- administrativní opatření.

„Všechny nástroje vytvářejí obraz mezinárodní obchodní operace a schopnosti na mezinárodních trzích uspět. Plány jsou krátkodobé (operační), střednědobé (koncepční)

a dlouhodobé (strategické). Jsou plněny pomocí podmínek, které jsou vytvořeny ostatními nástroji státní regulace. Ty jsou směřovány do fiskální (státní rozpočet, kasa) oblasti a představují významnou bilanční složku státního rozpočtu.“ (Hes, 2005, s. 13)

„Důvody, které vedou jednotlivé země k zavádění protekcionistických prvků, je možné rozdělit do čtyř oblastí:

1. Vytváření a ochrana pracovních míst. Nezaměstnanost je jeden z nejnaléhavějších problémů vlád na celém světě. Ve vyspělých zemích má za následek růst nezaměstnanosti tendenci firem přesunout výrobu do zemí s levnějšími výrobními podmínkami. V rozvojových zemích jsou velké přírůstky obyvatel nad rámec nabídky pracovních míst, což je příčinou právě levné pracovní síly (Střední a Východní Asie). Proto se vlády vyspělých zemí zdráhají uzavírat mezinárodní smlouvy o vzájemné výměně produktů se zeměmi, kde je výroba efektivnější, chtějí-li udržet v zemi pracovní místa.“ (Hes, 2005, s. 6)

„2. Rozvojová průmyslová odvětví. Existují odvětví, která jsou v nevýhodném postavení, neboť se podmínky obchodování obrátily proti nim (např. textilní průmysl). Národní vlády z důvodů sociálních i ekonomických většinou podporují jejich obchodní aktivity, někde metodami nekalé soutěže (subvencemi, dotacemi). V rozvojových zemích zase programy nově začínajících odvětví vlády před zahraniční konkurencí, aby zajistily jejich rozvoj než budou sami silné, aby mohly obstát v konkurenčním boji.“ (Hes, 2005, s. 6-7)

„3. Strategická průmyslová odvětví. Přes různá opatření se nejvíce podařilo v této oblasti rozvinout mezinárodní obchod prostřednictvím internacionalizace. Podniky, které mají zájem vlastní produkci exportovat, stojí zpravidla před čtyřmi hlavními problémy, tj. rozhodnutím, zda jít či nejít na zahraniční trh, volbou trhu, rozvojem trhu a organizací a plánováním exportu. Musí si rovněž uvědomit základní systém mezinárodního obchodu, který musí být v souladu s podnikovou strategií a obecně známými uzancemi (zvyklostmi) platnými v cílové zemi.

4. Kulturní a obchodní rozdíly mezi zeměmi ovlivňují mezinárodní obchod několika způsoby, mají vliv na výrobky a služby, které lidé chtějí kupovat, mají vliv na komunikaci, kterou považují za přijatelnou, mají vliv na způsob, jakým se obchod realizuje.“ (Hes, 2005, s. 7)

3.3.1. Celní tarify a jejich účinky

„Jestliže v mezinárodním obchodě neexistují omezení, potom mohou spotřebitelé v dané zemi nakupovat zboží v rozsahu určeném úrovní světové ceny, takže poptávané množství je pokrýváno zbožím nabízeným domácími firmami a dovezeným zbožím. Předpokládané zavedení cla u výrobku, je vlastně daň za dovoz zboží do země. Clo zvyšuje cenu dováženého zboží pro domácí kupující na nějakou úroveň, a protože je cena na trhu jednotná, prodávají za ní i domácí výrobci, což jim umožní zvětšit nabízené množství zboží. Ze stejného důvodu však poklesne poptávané množství. Protože je cena zboží po zavedení cla vyšší, situace spotřebitelů je horší - ztráta přebytku spotřebitele. Celkový příjem, získávaný domácími výrobci, vzrostl v důsledku rozšíření výroby. Příjem vlády za zavedení cla současně vyjadřuje ztrátu spotřebitelů, která může být potencionálně kompenzována snížením daní nebo rozšířením veřejných služeb.

Důsledkem zavedení cla je ztráta spotřebitelského přebytku, přičemž pouze část jde ve prospěch domácích výrobců a státní pokladny, zbývající část je čistou společenskou ztrátou.” (*Macáková a kolektiv, 1996, s. 266-269*)

3.3.2. Kvóty a jejich účinky

„Kromě cel, jež jsou všeobecně nejvíce používaným nástrojem restrikcí v zahraničním obchodě, jsou také často používány kvóty. Kvóty určují maximální objem určité produkce, který může být do země dovezen za rok (či jinak dlouhé období). Kvóta stanovená na dovoz určitého zboží omezuje nabídku tohoto zboží na domácím trhu, a tak vede k růstu ceny tohoto zboží na domácím trhu. Konečný efekt na domácí trh je podobný efektu zavedení cla. V případě volného obchodu bude světová cena také cenou, za níž je zboží obchodováno na domácím trhu. Situace se změní, když na dovoz zboží bude stanovena kvóta. V tomto případě budou dovozci na tomto trhu prodávat při jakékoli výši domácí ceny na úrovni nebo nad úrovní světové ceny. Je zřejmé, že dojde ke změně nabídky na domácím trhu.

Domácí výrobci nebudou prodávat zboží za cenu nižší než je cena světová, protože mají možnost prodat své zboží za tuto cenu na světovém trhu. Při ceně vyšší, než je cena světová, dovozci nemohou v důsledku kvóty zvýšit nabízené množství zboží, zatímco

domácí výrobci tak učinit mohou. Na domácím trhu bude nyní cena určena průsečíkem nové křivky nabídky s domácí křivkou nabídky.

Kvóta omezení dovozu zvyšuje domácí cenu zboží a vede k tomu, že poptávané množství se ve srovnání s volným obchodováním tohoto zboží snižuje. Po zavedení kvóty se přebytek spotřebitelů snižuje.

Důsledkem zavedení kvóty je ztráta spotřebitelského přebytku, přičemž jedna část jde ve prospěch domácích a zahraničních výrobců a druhá část představuje čistou společenskou ztrátu.” (Macáková a kolektiv, 1996, s. 266-269)

3.3.3. Srovnání účinku cel a kvót

„Jak zavedení cel, tak stanovení kvót vede ke změně na domácím trhu v podobě růstu ceny a snížení poptávaného zboží. Současně oba nástroje vedou ke ztrátě části přebytku spotřebitelů, zčásti ve prospěch domácích výrobců, zčásti však v podobě čisté ztráty, jejíž ekvivalent nepřípadně nikomu.

Zásadní rozdíl mezi oběma nástroji spočívá v tom, že cla na rozdíl od kvót vytvářejí příjem do státního rozpočtu, který může být využit ve prospěch spotřebitelů, ať už ve formě snížení daní nebo zvýšení veřejných výdajů.” (Macáková a kolektiv, 1996, s. 266-269)

3.3.4. Svobodný obchod, cla a kvóty

„V „Bohatství národů“ Adam Smith napsal o clech a jiných omezeních mezinárodního obchodu: ...”*To, co je v každé rodině považováno za rozumné jednání, těžko může být hloupostí v jednání velkých království. Může-li nám cizí země nabídnout některé komodity za nižší cenu, než za jakou jsme je sami schopni vyrábět, bude lépe, když tyto komodity nakoupíme za jinou část naší výroby, ve které naopak máme určitou výhodu. V každé zemi je a musí být zájmem velkých skupin lidí nakupovat od těch, kteří prodávají nejlevněji. Toto tvrzení je tak zřejmé, že se zdá být směšné je dokazovat. Nemuseli bychom se jím vůbec zabývat, nebýt toho, že účelová sofistika obchodníků a výrobců zmátla veřejné mínění. V tomto ohledu je jejich zájem právě opačný zájmu velkých skupin lidí.“* (Friedmanovi, 1992, s. 45)

S výše uvedeným výrokem nezbývá nic jiného než se s ním ztotožnit. Jak na domácím, tak i na zahraničním trhu je v zájmu velkých skupin lidí nakupovat z nejlevnějšího zdroje a prodávat nejdražší.

„Přesto působení zájmové propagandy vedlo k velkému rozšíření omezení toho, co můžeme nakupovat a prodávat, od koho nakupovat a komu prodávat a za jakých podmínek, koho můžeme zaměstnat a pro koho pracovat, kde máme bydlet, co máme jíst a pít.“ (*Friedmanovi, 1992, s. 45*)

„Zisky jedné skupiny výrobců ze zavedení cel jsou vysoce překročeny ztrátami jiných výrobců a zejména ztrátami spotřebitelů jako celku. Svobodný obchod nejenže zvyšuje náš blahobyt, ale také podporuje mír a harmonii mezi národy a spoluvytváří konkurenční prostředí na domácím trhu. Restrikce zahraničního obchodu se postupně rozšíří i na domácí trh. Promítnou se do každé oblasti hospodářské činnosti.

Často se říká, že špatná hospodářská politika odráží rozpory mezi experty; že kdyby všichni ekonomičtí experti radili stejně, hospodářská politika by byla správná. Ekonomové spolu často nesouhlasí, v otázce mezinárodního obchodu však byli spolu zajedno. Dokonce i před Adamem Smithem existovala doslova jednomyslnost mezi ekonomy bez ohledu na vyznávanou ideologii. Shodovali se v názoru, že svobodný obchod je v nejlepším zájmu všech zemí světa. Přesto byla cla pravidlem.“ (*Friedmanovi, 1992, s. 46*)

„Stejně jako dříve i dnes mnozí podporují cla nazývaná "ochranná" - hezká nálepka na špatnou věc. Producenti textilu, bot, hovězího, cukru a tisíce dalších výrobků si stěžují na "nečestnou" konkurenci ze zahraničí a požadují ochranu vlády. Samozřejmě, že žádná skupina nezdůvodňuje oprávněnost svého požadavku na základě nezakrytého vlastního zájmu. Všechny skupiny mluví o obecném zájmu, o nutnosti zachovat pracovní místa nebo o národní bezpečnosti.

Hlas, který se sotva kdy pozvedne, je hlas spotřebitele. V posledních letech se sice rozšířily skupiny pro ochranu zájmů spotřebitelů, ale marně bychom hledali ve zprávách masových sdělovacích prostředků údaj o tom, že by snad skupiny ochrany spotřebitelů zaútočily na cla, kvóty a na další omezení dovozu, přestože právě spotřebitel je hlavní obětí těchto opatření. Samozvané skupiny pro ochranu spotřebitelů mají jiné zájmy.“ (*Friedmanovi, 1992, s. 47*)

„Například zastánci cel považují za samozřejmé, že vytvoření pracovních příležitostí je dobré samo o sobě bez ohledu na to, o jaké zaměstnání jde. To je zjevně mylné. Práce je sice někdy odměnou sama o sobě. Většinou je to ale cena, kterou platíme, abychom dostali věci, po kterých toužíme. Naším cílem není pouze práce, ale produktivní práce, práce, která bude znamenat více zboží nebo služeb pro spotřebu.“ (*Friedmanovi, 1992, s. 47*)

„Dalším omylem, kterému se zřídka odporuje, je, že vývoz je dobrý a dovoz špatný. Pravda je jiná. Věci, které pošleme za hranice, nemůžeme spotřebovat. V mezinárodním obchodě to, co dovezeme, platíme tím, co vyvezeme. Zavádějící terminologie, kterou používáme, je odrazem mylných představ. "Ochrana" v podstatě znamená vykořisťování spotřebitele. "Příznivá obchodní bilance" ve skutečnosti znamená, že do zahraničí posíláme zboží o větší celkové hodnotě, než přivážíme. Ve své domácnosti určitě budeme raději platit méně peněz za více zboží než naopak, a přesto v zahraničním obchodě by byl tento stav nazván "nepříznivou obchodní bilancí." (*Friedmanovi, 1992, s. 48*)

3.4. Tarifní opatření mezinárodního obchodu

„Tarifní opatření se týká regulace mezinárodního obchodní výměny států nebo určitého integračního seskupení. Je to protekcionistický prvek, který omezuje volný pohyb zboží přes vnější hranice států či seskupení.

Hlavní význam těchto regulací spočívá v ochraně trhu před přílivem nekvalitního zboží ze zahraničí a ochrana tuzemské výroby. Tarifní opatření se nazývá proto, že pomocí tarifů vymezuje množstevní podmínky vývozů a dovozů. Tímto způsobem země nebo integrační seskupení kontroluje přeshraniční zbožovou výměnu. V době nasyceného trhu tarifní opatření patří mezi hlavní obchodní bariéry mezinárodního obchodu.“ (*Hes, 2005, s. 58*)

„Integrační obchodní seskupení mají snahu tuto bariéru minimalizovat prostřednictvím celní a daňové unie. V praxi to znamená výhodné a shodné podmínky pro signatářské země, které je využívají stejnou měrou pro obchodní výměny a nečleny

seskupení. Základními nástroji tarifního opatření jsou cla a dovozní daně.” (Hes, 2005, s. 58)

3.4.1. GATT (Všeobecná dohoda o clech a obchodu)

„Otázky celní politiky jsou v mezinárodním obchodu průběžně a účinně řešeny zejména v rámci úmluvy GATT (General Agreement on Tariffs and Trade). Jde o první mnohostrannou obchodní a celní mezinárodní dohodu, která vstoupila v platnost v roce 1948. Základním cílem GATT bylo postupné omezení a odstranění existujících obchodních bariér. Liberalizace byla a je prosazována základě principů reciprocity a zamezení hospodářské diskriminace. Při jednáních GATT dochází k permanentnímu střetu liberálního a ochranářského přístupu ke světovému obchodu. Liberalismus se obvykle prosazuje v období hospodářské konjunktury, naopak ochranářství je průvodním jevem hospodářského poklesu.

K praktickému odstraňování překážek obchodu bylo využito mnohostranných jednání, označovaných dnes jako tzv. „kola“. Těchto jednání proběhlo dosud celkem osm: v roce 1947 v Ženevě, 1949 v Annecy (Francie), 1951 v Torquay (Velká Británie), 1956 opět v Ženevě. Všechna další kola probíhala již v Ženevě: 1960-1961 (tzv. Dillonovo kolo), 1964 – 1967 (tzv. Kennedyho kolo), 1973-1979 (tzv. Tokijské kolo), 1986-1993 (tzv. Uruguayské kolo). Poslední kolo jednání bylo ukončeno podepsáním Marrákešského protokolu, na jehož základě byly opět významně sníženy celní sazby, zmírněna antidumpingová opatření, omezeny dotace v zemědělství, zvýšena ochrana duševního vlastnictví a liberalizován mezinárodní obchod se službami. Výsledky jednání vedly také k vytvoření Světové obchodní organizace (World Trade Organisation, WTO) v roce 1994.” (Machková, Černošlávková, Sato a kolektiv, 2007, s. 111)

„GATT je jedna z nejdůležitějších mezinárodních dohod, která vedle mnohostranných (multilaterálních) celních koncesí obsahuje i kodex obchodně – politických pravidel.” (Dynda, Dyndová, 1994, s. 131)

„Dohoda se skládá z několika kapitol. První z nich se týká mnohostranné doložky nejvyšších výhod. Touto doložkou se státy navzájem zavazují k poskytování všech výhod, které poskytují nebo poskytnou kterémukoli jinému státu.

Nevztahuje se to však na výhody, které si vzájemně poskytují země celní unie, ani na celní preference, pokud byly z její působnosti výslovně vyňaty.

Nejvyšší výhody se týkají nejen cel, ale i celního řízení samého.

Druhá kapitola řeší – v mezích slučitelnosti s vnitřními předpisy každé ze stran – otázky rovného postavení dováženého a domácího zboží, otázky antidumpingových cel, zjišťování celní hodnoty zboží, spolupráci s Mezinárodním měnovým fondem atd. Obsahuje také ochrannou únikovou doložku umožňující neposkytovat nejvyšší výhody, jestliže dovoz z určité země ohrožuje domácí výrobu. Třetí kapitola se zabývá výjimkami pro pohraniční styk, oblasti volného obchodu, celní unie apod..

Pro firmy je důležité zjistit, zda při vývozu jejich zboží se na ně vztahuje doložka nejvyšších výhod nebo celní preference, kde se nachází nebezpečná cenová hladina, podle níž by se vystavovali nebezpečí antidumpingových či jiných omezujících opatření.” (Dynda, Dyndová, 1994, s. 131)

3.4.2. *Cla*

„Celní správa je státem vytvořený kontrolní a regulační systém, jehož součástí jsou i celní politika, celní statistika a další činnosti vymezené celními předpisy. Jejich prostřednictvím stát může ovlivňovat a působit na pohyb zboží ve styku s cizinou a tím také na uskutečňování zahraničního obchodu.“ (Beneš a kol., 2004, s. 67)

„Clo je jedním z nejstarších finančních nástrojů, který se objevuje již ve středověku. Bývalo původně vyměřováno a vybíráno v momentě přechodu zboží přes geograficky a komerčně významné body (průsmyky, body), později v momentě přechodu zboží přes celní hranice.

Původní význam cla je tedy fiskální, teprve s postupným rozvojem mezinárodního obchodu začalo clo plnit i některé další funkce.

Významnou se stává zejména funkce ochranná, kdy s vyměřením a inkasem dovozního cla dochází k navýšení ceny dováženého výrobku na tuzemském trhu a tím i jeho cenovému znevýhodnění oproti domácí produkci. Celní opatření mohou tímto způsobem dočasně chránit vybraná odvětví domácí výroby před zahraniční konkurencí a vytvořit tak časový prostor pro investice do výroby, její inovaci a restrukturalizaci, a tím i ke zvýšení vlastní konkurenční schopnosti domácích výrobců. Při delší aplikaci cel

však domácí výrobci obvykle poleví ve snaze o kvalitativní změny vlastní produkce a přivyknou měkčímu ekonomickému prostředí. Z tohoto pohledu pak ztrácí aplikace cel svůj ochranný smysl.“ (*Machková, Černošlávková, Sato a kolektiv, 2007, s. 111*)

„Kromě funkce ochranné plní cla i úlohu nástroje regulace komoditní a teritoriální struktury dovozu. Aplikací rozdílných celních sazeb na jednotlivé komodity nebo vůči jednotlivým státům a skupinám států je možné účinně ovlivnit teritoriální a zbožovou strukturu výměny zboží.

Výše a struktura dovozních celních sazeb může v některých případech pozitivně ovlivnit i vlastní vývoz. Jestliže jsou při dovozech z některých států aplikovány celní sazby, které jsou relativně výhodné, mohou být stejné (reciproční) výhody požadovány i při vývozu vlastních výrobků do těchto zemí.

V ekonomice se můžeme setkat i s ekologickou funkcí cla, kdy se uvalením vyšších celních sazeb může stát bránit dovozu takových surovin, materiálů nebo hotových výrobků, jejichž další zpracování nebo používání má negativní dopad na životní prostředí nebo na životy a zdraví obyvatel.

V důsledku celkové liberalizace obchodu se cla v současné hospodářské politice používají výlučně při dovozu zboží. Vývozní ani tranzitní cla se v hospodářsky vyspělých zemích vyměřují a vybírají jenom ve zcela výjimečných případech.“ (*Machková, Černošlávková, Sato a kolektiv, 2007, s. 111*)

3.4.3. Ochrana před dovozem dumpingových výrobků

„Dumpingovým výrobkem je výrobek, jehož vývozní cena, za kterou je vyvážen do ČR, je nižší než normální hodnota obchodního výrobku při běžném obchodu v zemi vývozu.“ (*Hes, 2005, s. 64*)

„Vznikne-li v průběhu řízení o existenci dovozu dumpingových výrobků neodstranitelná újma dovozem dumpingových výrobků, může být vydáno rozhodnutí o uložení prozatímního cla, aby zabránilo ministerstvo vzniku další újmy.“ (*Hes, 2005, s. 68*)

„Konečné clo nesmí být vyšší než zjištěné dumpingové rozpětí, může být však nižší, postačuje-li k odstranění újmy. Nesmí být uplatňováno více než 5 let. Nabytím účinnosti rozhodnutí o uložení konečného cla pozbývá účinnost rozhodnutí o uložení

prozatímního cla, nebylo-li již zrušeno rozhodnutím o přijetí závazku.” (Hes, 2005, s. 70)

3.4.4. Celní řízení a celní předprojednání

„Účelem celního řízení je rozhodnout o propuštění zboží do navrženého celního režimu a pokud to stanoví předpisy, vyměřit celní a daňové poplatky, případně uplatnit další obchodně – politická opatření.“ (Machková, Černošlávková, Sato a kolektiv, 2007, s. 114)

„Průběh celního řízení a potřebné dokumenty k jeho zahájení se řídí právními předpisy dané země. Zpravidla při dovozu začíná celní řízení fyzickou kontrolou zboží, která je spolu s předloženými dokumenty zdrojem o rozhodnutí výše celního základu a o zařazení zboží do příslušné položky celního sazebníku. Zboží je uvolněno do volného oběhu v zemi dovozu po vyměření cla, poplatků, daní a případných dávek.“ (Hes, 2005, s. 63)

„Osoba, která celní prohlášení podává, se nazývá deklarantem. Deklarant může podat celní prohlášení vlastním jménem a ve vlastní prospěch, nebo si může pro účely celního řízení stanovit svého zástupce. Stanovení zastoupení je výhodné tehdy, jestliže dovozce není dostatečně personálně, odborně a finančně vybaven tak, aby mohl sám celní řízení absolvovat.

Průběh celního řízení je založen na porovnání totožnosti údajů v dokumentech se skutečným stavem zboží. Celní orgány mohou zaměřit svoji kontrolu výhradně na správnost předložených dokladů, mohou však přistoupit i k namátkové nebo úplné fyzické kontrole zboží, která ovšem není zákonem striktně vyžadována.“ (Machková, Černošlávková, Sato a kolektiv, 2007, s. 115)

3.4.5. Celní sazby a celní sazebník

„Celní sazebník představuje ucelený systém, založený na kombinaci dvou základních údajů: číselného označení zboží a celního sazebního opatření. Z komoditního pohledu je sazebník členěn do uzančně vžitých skupin, tzv. kapitol, které jsou označeny římskými číslicemi a nejsou součástí číselného kódu. V jednotlivých kapitolách je zboží dále členěno do čtyřmístným kódem označených kapitol a podkapitol skupin a šestimístných

skupin. Přidělení číselného kódu se provádí v souladu s Nařízením Rady (EHS) č. 2658/87, přijatých na základě Mezinárodní úmluvy o harmonizovaném systému popisu a číselného označování zboží. Upřesnění na sedmém a osmém místě kódu, tj. do podskupin umožňuje v unii používaná tzv. kombinovaná nomenklatura zboží. V případě potřeby lze číselný kód rozšířit až na dvanáct míst.

V sloupcích, resp. pod čarou, obsahuje celní sazebník konkrétní celní sazební opatření ve formě všeobecné celní sazby, preferenční celní sazby, obsažené v mezinárodních smlouvách, které upravují poskytování celních sazebních preferencí, preferenční celní sazby, přijaté jednostranně vůči některým státům, skupinám států nebo území, jednostranné sazby, poskytující snížení dovozního cla u některého zboží.” (*Machková, Černošlávková, Sato a kolektiv, 2007, s. 115*)

„Výše všeobecných celních sazeb není vázána žádnými mezinárodními úmluvami. Sazby jsou aplikovány jednak vůči státům jimž není poskytována doložka nejvyšších výhod a objem obchodního obrátu s těmito státy je zanedbatelný.

Všeobecné sazby se častěji používají pro účely regresní v těch případech, kdy dovozce není schopen či ochoten jakýmkoli způsobem prokázat původ zboží. Smluvní celní sazby tvoří základ celního sazebníku. Jsou používány při dovozech z těchto států, jimž byla poskytnuta doložka nejvyšších výhod. Jsou základem pro výpočet preferenčních celních sazeb a na jejich aplikaci nemohou být vázány žádné další poplatky. Vzhledem k jejich vázanosti na Všeobecnou dohodu o clech a obchodu a fixaci do Listiny koncesí a závazků je není možné jednostranně zvyšovat.

Preferenční celní sazby jsou významnou součástí tarifního system, jejichž použití je však ve smyslu Nařízení Rady (EHS) č. 1186/2009 vázáno na původ zboží a existence příslušného dvoustranného nebo mnostranného ujednání mezi Evropskou unií a zemí původu. Preferenční sazby bývají oproti ostatním sazbám obvykle snižené, ve většině případů dokonce nulové.” (*Machková, Černošlávková, Sato a kolektiv, 2007, s. 116*)

3.4.6. Celní kvóty a celní stropy

„Celní kvóty a celní stropy jsou tarifním opatřením množstevního charakteru používaná při propouštění zboží do režimu volného oběhu.” (*Hes, 2005, s. 85*)

„Celní kvóty jsou určeny množstvím zboží (vyjádřené měrnou jednotkou nebo hodnotou) pro dané období, které může být propuštěno do režimu volného oběhu za zvýhodněnou celní sazbu. Jsou společné pro všechny členské státy Společenství.

Celní stropy jsou určeny množstvím zboží (vyjádřené měrnou jednotkou nebo hodnotou) pro dané období, které může být propuštěno do režimu volného oběhu za zvýhodněnou cenu. Na rozdíl od celních kvót může být zvýhodněná celní sazba uplatňována i po překročení stanoveného množství. Po dosažení stropu pokračuje uplatňování snížené celní sazby, pokud některá členská země nepožádá o zavedení smluvní celní sazby. Evropská komise vydá o tomto procesu vyrozumění 3 dny před zavedením smluvních sazeb.

Celní sazby v rámci celních kvót a celních stropů se uplatňují pouze při propuštění zboží do režimu volného oběhu. Rozhodující pro použití celních kvót a celních stropů je datum přijetí celního prohlášení. (čl. 63 CK). Čas přijetí celního prohlášení v jednom kalendářním dni není rozhodující, všechny návrhy na čerpání celní kvótynebo celního stropu podané v jednom dni jsou považované za podané ve stejnou dobu.

„Celní kvóty mohou být přiznány až do jejich vyčerpání. Pokud množství všech zaslaných požadavků ze všech členských států Společenství v rámci celní kvóty za jeden kalendářní den přesáhne její zůstatkové množství, je na každý požadavek přidělena poměrná část deklarovaného množství zboží.” (Hes, 2005, s. 86)

4.Celní protekcionismus v ČR po vstupu do EU – charakteristika aspektů právní problematiky

„Společná obchodní politika patří k „nejstarším“ politikám EU, její základy byly položeny již v tzv. Římských smlouvách. Kompetence k jednotnému utváření vnějších hospodářských vztahů jsou přeneseny výlučně na orgány EU. Právním základem obchodní politiky EU je čl. 133 Smlouvy o založení ES (dále jen Smlouvy). Společná obchodní politika vychází z principu celní unie, na základě které EU ve vztahu ke třetím zemím tvoří jednotné celní území EU a v oblasti obchodu se třetími zeměmi uplatňuje jednotný postoj. Na základě těchto principů se řídí výše celních tarifů, regulace obchodu prostřednictvím obchodně – politických nástrojů či sjednávání smluv.

Společná obchodní politika je realizována dvěma způsoby: jako tzv. autonomní obchodní politika a jako tzv. smluvní obchodní politika. Mezi hlavní nástroje autonomní obchodní politiky patří společný celní sazebník a netarifní překážky obchodu, ochrana proti nekalým praktikám (jde např. o ochranu proti dumpingu a subvencím při dovozu ze zemí mimo EU, opatření v oblasti vývozu (obecně je komunitární harmonizace systému podpor vývozu poskytovaných členskými státy zakotvena ve Smlouvě, nicméně v této oblasti doposud nebyla harmonizace uplatněna; harmonizovaná opatření na podporu vývozu se uplatňují pouze v rámci CAP.

Smluvní obchodní politika zahrnuje závazky EU ve vztahu k nečlenským státům v oblasti obchodu a hospodářské spolupráce formou bilaterálních (EU versus třetí země), trilaterálních (EU versus seskupení třetích zemí) nebo multilaterálních dohod (globální dohody, nejznámější je Světová obchodní organizace – WTO), Dohoda o Evropském hospodářském prostoru (EHP), asociační dohody, jednostranné preferenční dohody, nepreferenční dohody a dohody o obchodní a hospodářské spolupráci, smlouvy o obchodu a spolupráci, sektorové dohody (např. Dohoda o obchodu s ocelí a textilem), multilaterální dohody.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 36*)

„EU vystupuje v zahraničním obchodě jako celek a jednotlivé členské země jsou obchodními místy EU. Zahraničně obchodní politika ČR podléhá rozhodnutím, právním předpisům a mezinárodním smlouvám schváleným orgány EU. Zahraniční obchod

podléhá celnímu dohledu, závazným celním předpisům a celním administrativním postupům, jednotným na celém území EU. Na dovoz ze třetích zemí se vztahuje clo a obchod je zatížen daní z přidané hodnoty. Specifické jsou podmínky v zemědělském sektoru. Evropská unie má společnou zemědělskou politiku, jejíž součástí je regulace obchodu se zemědělskými a zpracovanými zemědělskými výrobky v oblasti obchodu se třetími zeměmi. Tato regulace je prováděna v rámci tzv. společných organizací trhu pro jednotlivé sektory komodit.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 36*)

„Po vstupu ČR do EU celním formalitám a tedy i celnímu protekcionismu, tj. tarifním a netarifním opatřením v ČR podléhá zboží vyměňované se státy, které nejsou členskými státy EU. Tyto formality jsou ode dne vstupu upraveny celními předpisy EU.

ČR po jejím vstupu do EU začala aplikovat stejné celní předpisy jako EU a používat jednotný celní sazebník EU TARIC, tj. dle zbožívého kódu nebo klíčového slova je možno vyhledat celní sazbu, popis zboží a příslušná obchodní omezení. Jedním ze základních prvků TARICu (viz Příloha I) jsou tarifní opatření.

V praxi deklarant podá celní prohlášení, ve kterém je uveden zbožívé kód, země původu, množství, měrná jednotka, cena, navrhovaný režim a další údaje, které pro opatření nemají význam, proto zde nejsou uvedeny.

Systém na základě zbožívého kódu jde do tabulek nomenklatury a zde zkontroluje, zda daný kód je platný a zjistí text položky. Také zjistí, jestli není na položku vázán nějaký odkaz. Zde musí postupovat dle hierarchie od 2 – místné až po 10 – místnou položku.

Hlavní funkcí nomenklatury je poskytnout klasifikaci zboží, a tím poskytnout mechanismus následného spojení opatření s konkrétním zbožím. Základem nomenklatury je kód a popis zboží.

Nomenklaturní kód je strukturovaný jako 10-místný kód, kde první dvě místa jsou kapitola, čtyři třída, šest položka, osm podpoložka a deset TARIC kód.

Pokud k zpracování některých předpisů nestačí tento 10 – místný kód jsou k dispozici 4 – místné přidavné kódy a odkazy.”

Podobný postup následuje pro země. V tabulkách se zjistí datum platnosti, název a do které skupiny zemí daná oblast nebo země patří.

Pak už následuje samotná tabulka opatření, kde zjistí, která opatření jsou pro danou položku aplikována, které předpisy je vytvářejí a jaké je jejich datum platnosti, popřípadě, jaký přídatný kód se k nim váže.

Pak už následuje postup jednotlivých opatření, aby zjistil daná omezení a algoritmy výpočtu cla. Celní hodnota se pak vynásobí zjištěným clem.

Předpisy v databázi TARIC zastávají velmi důležitou roli, neboť na jejich základě jsou vytvářena opatření.

Orgán GŘC „Centrum dokumentace TARICu a celních kvót EU“ spravuje intranetové stránky odd. 213 TARICu a kvót na adrese <http://info.cs.mfcr.cz/GRC/8300/GRC213/index.htm>.

Na stránkách jsou denně zveřejňovány Úřední věstníky Společenství. V oddíle „Knihovna předpisů“ jsou jednotlivé předpisy rozčleněny dle oblastí. Jsou zde zveřejňovány Aktuality-Info-Pokyny problematiky TARICu a celních kvót EU. (*Integrovaný portál Celní správy České republiky, Oddělení Taricu a kvót, 2009, s. 2*).

„Společenství používá dva druhy pravidel původu nepreferenční a preferenční. Nepreferenční pravidla původu jsou obsažena v CK Společenství a prováděcím nařízení EK a týkají se nepreferenčních nástrojů obchodní politiky, jako jsou celní a ochranná opatření.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 38*)

„Tarifní opatření aplikované v České republice po vstupu do EU jsou autonomní celní sazby, smluvní celní sazby, tarifní suspenze, preferenční cla a ochranná opatření. (*Integrovaný portál Celní správy České republiky, Oddělení Taricu a kvót, 2009, s. 2*).

4.1. Autonomní celní sazby

„Autonomní celní sazby jsou stanoveny autonomně – nejsou důsledkem závazků EU a v podstatě nejsou aplikovány. Aplikovány jsou pouze tehdy, když jsou nižší než smluvní celní sazba. V celním sazebníku je to uvedeno v poznámce pod čarou.“ (*Integrovaný portál Celní správy České republiky, Oddělení Taricu a kvót, 2009, s. 3*).

4.2.Smluvní celní sazby

„Smluvní celní sazby jsou sazby aplikovatelné při dovozu ze zemí, které jsou členy WTO nebo při dovozu ze zemí, kterým EU poskytuje doložku nejvyšších výhod jednostranně. Nejsou aplikovány pouze tehdy, když autonomní celní sazba je nižší nebo je-li aplikována preferenční celní sazba. Podmínkami pro stanovení celní sazby jsou deklarovaná cena a způsob dopravy.“ (*Integrovaný portál Celní správy České republiky, Oddělení Taricu a kvót, 2009, s. 3*).

„Smluvní obchodní politika zahrnuje veškerá smluvní ujednání EU se třetími zeměmi o dovozu a vývozu zboží. Tato ujednání se mohou týkat jednotlivých zemí či jejich seskupení nebo regionů, mohou mít však také globální dimenzi, jako je tomu v případě Světové obchodní organizace (WTO).“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 66*)

„Nepreferenční zacházení výlučně v režimu doložky nejvyšších výhod je uplatňováno pouze na dovoz z devíti členských zemí WTO, patřících k vyspělým ekonomikám světa: USA, Austrálie, Kanady, Japonska, Nového Zélandu, Hongkongu/ČLR, Tchaj-wanu, Korejské republiky a Singapuru.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 72*)

4.2.1.Celní úlevy

„Celní úlevy má zboží pro určité druhy plavidel a pro vrtné nebo těžební věže, civilní letadla a zboží určené pro civilní letadla a farmaceutické výrobky.“ (*Integrovaný portál Celní správy České republiky, Oddělení Taricu a kvót, 2009, s. 3*).

4.3.Tarifní suspenze

„Tarifní suspenze jsou jednostranné snížení cla nad rámec závazků. Požadavek se zasílá na příslušný úřad, v tomto případě MPO. MPO zasílá zpět vyřízené žádosti v termínech 1.3. s účinností od 1.1. následujícího roku nebo 1.9. s účinností od 1.7. následujícího roku. Podmínkou kladného vyřízení žádosti je nevybrané clo vyšší než

20000 EUR za rok na jednu žádost. Totéž platí pro celní kvóty.“ (*Integrovaný portál Celní správy České republiky, Oddělení Taricu a kvót, 2009, s. 3*).

„Podniky, které potřebují pro svoji výrobu určité suroviny či polotovary, na něž je uvaleno clo, mohou v určitých případech požádat o snížení cla (v podobě tzv. suspense) nebo stanovení dovozní kvóty, pokud nejsou tyto produkty dostupné v rámci EU.

O snížení celní sazby či stanovení celní kvóty mohou žádat pouze firmy, které dovážený výrobek používají jako surovinu, polotovar nebo komponent pro vlastní výrobu. Konečné výrobky mohou být do schématu začleněny pouze ve výjimečných případech, pokud jsou používány jako komponenty pro výrobu konečného výrobku a přidaná hodnota kompletovací operace je dostatečně vysoká. Roční hodnota nevybraného cla musí u každé žádosti činit minimálně 20.000 EUR. Pro dosažení této výše mohou podniky žádosti předkládat společně.

„Při rozhodování o udělení suspense nejsou brány v úvahu rozdíly mezi cenou dovážených výrobků a výrobků vyráběných v EU.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 46*)

„Schéma se nevztahuje na výrobky, jejichž dovozy jsou zatíženy antidumpingovými cly.

Celních suspensí a kvót může využívat kterákoliv firma v EU bez ohledu na skutečnost, že daná celní suspense nebo kvóta byla otevřena na základě žádosti konkrétní firmy. Podniky předkládají žádosti prostřednictvím orgánů státní správy v dané členské zemi. Pravidla pro předkládání a posuzování žádostí jsou stanovena ve Sdělení Komise o suspensi celních sazeb a o kvótách (Commission communication concerning autonomous tariff suspensions and quotas – Official Journal C128 z 25. 4. 1998).

Žádost podniku má dvě části a musí obsahovat následující údaje:

Část I:

1. Kód kombinované nomenklatury – celní zařazení

Uveďte osmimístný kód kombinované nomenklatury nebo desetimístný kód kombinované nomenklatury v případě, že se jedná o změnu již existující suspense.

2. Podrobný popis výrobku – využijte popisu v celním sazebníku; uvedený popis by však měl být podrobnější a přesnější. Čím přesnější popis výrobku uvedete a také čím

úžeji vymezení použití výrobku, tím spíše se již v počátku vyhnete opozicím z členských států.

3. Další informace týkající se obchodního označení, obalu, způsobu užití, zamýšleného použití dováženého výrobku, druhu výrobku, do kterého má být tento výrobek začleněn a konečné užití tohoto výrobku je důležité uvést, jak je výrobek vyráběn, jaké je jeho složení a úzce vymežit, jaké bude jeho konečné užití.

4. Prohlášení zúčastněné strany, že dovážené výrobky nejsou předmětem exkluzivní obchodní dohody.

5. Uveďte firmy známé v EU nebo ve třetích zemích, se kterými má EU sjednán preferenční celní režim, které jste oslovili za účelem dodání identických, ekvivalentních nebo substituujících výrobků. Uveďte jména a adresy oslovených firem a výsledky vašich jednání s nimi. Pokud existuje v EU výrobce, uveďte důvody, proč právě jeho výrobky nejsou vhodné pro vaši výrobu.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 47*)

„6. Zvláštní poznámky. Uveďte obdobné nebo starší suspense či celní kvóty.

Část II:

1. Kód kombinované nomenklatury – celní zařazení

2. Žádost předkládá: Ministerstvo financí ČR Ministry of Finance – General Directorate of Customs

3. a 4. Očekávané a současné roční dovozy daného výrobku. Uveďte jejich hodnotu v EUR a množství ve fyzických jednotkách a také informaci, za které roky dovoz uvádíte.

5. Požadované období

6. Uplatňovaná celní sazba v době podání žádosti.

Uveďte smluvní celní sazbu uplatňovanou při dovozu do EU (ne celní sazbu, kterou požadujete). Pro informaci můžete uvést preferenční celní sazbu, kterou vaše firma využívá.

7. Odhadnuté nevybrané roční clo (v EUR). Vypočítá se jako součin očekávaných ročních dovozů uvedených v bodě 3 a uplatňované celní sazby uvedené v bodě 6. Suspense se neudělí, pokud bude odhad nevybraného ročního cla menší než 20.000 EUR.

8. Jméno a adresa výrobce mimo EU. Uveďte kompletní adresu, včetně telefonu, faxu a e-mailu.

9. Jména a adresy dovozců a uživatelů v EU. Uveďte kompletní adresu, včetně telefonu, faxu, e-mailu.

Jestliže se dovozce a uživatel v EU liší, specifikujte je. Zde uveďte také adresu vaší firmy.

Pro chemické výrobky:

10. CUS číslo (Reference number in European Customs Inventory of Chemicals) a CAS číslo (Chemical Abstracts Service Registry Number).

Výrobce v EU, který vyrábí identický, ekvivalentní nebo substituující výrobek, může uplatnit tzv. opozici vůči výrobku, na který určitá firma požádala o celní kvótu nebo suspensi. V tomto případě obdrží příslušná žádající firma prostřednictvím národního orgánu (v ČR MPO ČR) opozici ve stanoveném formátu a bude požádána, aby namítajícího výrobce kontaktovala a sdělila příslušnému orgánu (v ČR MPO ČR) výsledky jednání s tímto výrobcem. Jestliže namítající výrobce není schopen daný výrobek v požadované kvalitě a množství firmě žádající o suspensi nebo kvótu dodat, je žádost této firmy nadále projednávána. Pokud je tomu naopak, nemůže být suspense nebo kvóta udělena.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 47*)

„11. Strukturální vzorec.

Přílohy jako technické specifikace výrobků, nákresy, obrázky, prospekty atd. jsou povinnou součástí žádosti.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 48*)

4.4. Tarifní preference

„Pro všechny druhy obchodů vzroste potřeba deklarovat a prokazovat původ zboží. Preferenční pravidla původu obsažená v jednotlivých dohodách o volném obchodu upravují způsoby stanovení a prokázání původu. Tato pravidla původu jsou od roku 1997 sjednocená (kromě Izraele a Chorvatska), čímž byly vytvořeny podmínky pro tzv. pan-evropskou kumulaci původu zboží. Tento systém umožňuje výrobcům zboží, aby používali materiály a suroviny pocházející z kterékoli z uvedených zemí Evropy, aniž

by vyrobené zboží ztratilo status původu zboží, a tím i nárok na preferenční zacházení.“
(*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 37*)

„Důležitou zásadou každé dohody o volném obchodu, stejně jako smlouvy o celní unii, je poskytování celních preferencí pouze na zboží, které má původ ve smluvních stranách příslušné dohody. Proto jsou také nedílnou součástí každé z těchto dohod pravidla, podle nichž se určuje a prokazuje původ zboží. Deklarování původu zboží je spojeno s velkým množstvím preferenčních obchodních dohod s mnoha státy z celého světa. Pouze zboží, které splňuje uvedená pravidla, má prokázaný původ zboží stanoveným způsobem, je předmětem volného obchodu podle dohody a pouze takové zboží má nárok na celní preference dohodou stanovené. Původ zboží se prokazuje průvodním osvědčením EUR.1 nebo certifikátem o původu zboží vydávaným Hospodářskou komorou ČR.

Většina preferenčních dohod je oboustranná, obě strany si ve vzájemném obchodě poskytují preferenční zvýhodnění – snížení celní sazby.

Preferenční pravidla původu uvedená v protokolech k jednotlivým preferenčním obchodním dohodám nebo v nástrojích Společenství zakládajících jednostranná preferenční opatření jsou mnohem přísnější. Tzv. „Standardní protokol“ o pravidlech původu se vztahuje na dohody se zeměmi střední a východní Evropy, EHP a ESVO, které se staly inspirací pro určité aspekty pravidel původu obsažených v nových dohodách (např. v Dohodě o volném obchodu mezi EU a Mexikem, v tzv. Euro-středozemních dohodách) a preferenčních opatřeních (např. Všeobecný systém preferencí – GSP a tzv. režimu autonomních obchodních opatření).

Jedním z aspektů preferenčních pravidel původu je rozsah kumulace, jenž považuje vstupy od partnerů ze zemí Společenství a od ostatních partnerů v systému regionálního obchodu za původní materiály.

Dvoustranná kumulace se uplatňuje např. v rámci GSP (se zemí poskytovatele) a v rámci dohod o volném obchodu. Diagonální kumulace se používá hlavně mezi ES, zeměmi ESVO, zeměmi východní Evropy a Tureckem v rámci systému pan-evropské kumulace. Plná kumulace platí v rámci EHP, mezi ES, zámořskými zeměmi a územími ES a rozvojovými zeměmi na základě tzv. Úmluvy Cotonou a mezi ES a zeměmi Maghrebu podle příslušných Euro-středozemních dohod. Tarifní i netarifní opatření lze

nalézt v integrovaném tarifu EU – Taricu.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 38*)

„Tarifní preference jsou poskytovány na základě dohod, které EU uzavřela. Jsou to Systém GSP – rozvojové a nejméně rozvinuté země, EEA – Island, Norsko, Lichtenštejnsko, ACP – Afrika, Karibik, Pacifik, OCT – Zámořské země a území, Maghreb: Alžírsko, Maroko, Tunisko, Mashreq: Egypt, Jordánsko, Libanon, Sýrie, Západní Balkán: Albánie, Bosna a Hercegovina, Srbsko a Černá hora a s jednotlivými zeměmi jako jsou Švýcarsko, Bulharsko, Rumunsko, Andora, San Marino, Turecko, Chorvatsko, Makedonie, Izrael, Ceuta a Melilla, Chile, Mexico, Palestina, Jižní Afrika.“ (*Integrovaný portál Celní správy České republiky, Oddělení Taricu a kvót, 2009, s. 3*).

4.5. Ochranné opatření

„Společná zemědělská politika je vnější a vnitřní. Organizována podle komodit na maso, vejce, oleje a tuky, mléko a mléčné výrobky, cukr, čerstvé a zpracované ovoce a zelenina osivo, rýže, ryby.

Každý režim má stanoven systém regulace obchodu s třetími zeměmi – dovozu i vývozu. Provádí se pomocí obchodních mechanismů, jakými jsou dovozní a vývozní licence, exportní subvence, kauce a kontrolní mechanismy.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 60*)

„Podniky a výrobní odvětví mají v rámci EU možnost bránit se vůči dovozům za dumpingové ceny, subvencovaným dovozům (pokud jsou použity nepovolené státní a veřejné subvence) a proti nedovoleným překážkám obchodu zabraňujícím přístupu na trhy ve třetích zemích nebo negativně ovlivňujícím trh Evropské unie. V těchto případech lze podat podnět (stížnost) a žádat nápravu nebo zavedení příslušných ochranných opatření.

Za dumping je v EU označováno takové jednání, kdy je na komunitárním trhu dovážené zboží prodáváno za ceny nižší, než je očištěná tzv. normální hodnota v exportující zemi. Za normální hodnotu je považovaná cena, za kterou je dané zboží obchodováno v exportující zemi.

Ochrana před dumpingem je ve výlučné působnosti EU a její orgány mohou proti takovýmto dovozům přijmout příslušná opatření (cla, cenové závazky, popřípadě jejich doplnění kvantitativním omezením). Tato opatření lze použít, pokud takovéto dovozy do EU ze třetích zemí poškozují komunitární průmysl (tím se rozumí materiální újma komunitárnímu průmyslu, hrozba materiální újmy tomuto odvětví, zpomalení vzniku takového odvětví), pokud lze újmu způsobenou průmyslu v EU dokázat a pokud jsou antidumpingová opatření v komunitárním zájmu (tj. zda náklady na jejich zavedení odpovídají přínosům, zda jsou v zájmu zákazníků, dodavatelů atd.).“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 56*)

„Pokud by se čeští výrobci cítili výrazně poškozeni dumpingovými dovozy (nebo dovozci naopak výrazně poškozeni antidumpingovými opatřeními a změnila se situace od jejich zavedení), mohou se obrátit na Evropskou komisi nebo na členský stát, který postoupí tuto stížnost Evropské komisi (podle článku 5 Nařízení Rady (ES) č. 384/96 ze dne 22. prosince 1995 o ochraně před dumpingovými dovozy ze zemí, které nejsou členy Evropského společenství).“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 56*)

„V případě podezření z dumpingu by se měl potenciální stěžovatel nejprve pokusit zjistit, zda v této věci již neprobíhá řízení či nebyla podána stížnost (například na základě informací na internetu nebo u příslušných oborových svazů). Aktuální seznam antidumpingových opatření EU a probíhajících řízení proti dovozům ze třetích zemí je k dispozici na internetových stránkách MPO, statistika těchto opatření je na stránkách Evropské komise.

Poté by si měl zajistit podporu oborového svazu. Celoevropské oborové svazy mají větší možnosti při získávání informací nutných pro podání stížnosti (informace o cenách, nákladech atd.), mají dostatečné finanční prostředky na zajištění kvalitních právních služeb a jejich prostřednictvím lze ověřit (či získat) podporu komunitárního průmyslu pro podání stížnosti.

Nutno mít na paměti, že k tomu, aby Evropská komise zahájila na základě stížnosti šetření, musí stížnost podpořit alespoň určitá část producentů z EU. Aby Evropská komise zahájila na základě stížnosti šetření, musí stížnost podpořit výrobci, jejichž podíl produkce daného výrobku představuje alespoň 50 % z celkového podílu těch výrobců, kteří se vysloví buď pro nebo proti zahájení šetření.

Přitom výrobci, kteří stížnost výslovně podpoří, musí představovat nejméně 25 % z celkové produkce daného zboží v EU. Je určena také minimální hranice pro objem dovozu, aby mohlo být zahájeno antidumpingové řízení. Pouze takováto nebo větší část výrobců může být považována za „komunitární průmysl“. Řízení se nezahájí, pokud se zjistí, že dovoz z dotyčné země představuje méně než 1 % podílu na trhu. To neplatí, pokud je stížnost podána vůči několika zemím společně a společný vývoz daného výrobku z těchto zemí do Společenství představuje nejméně 3 % spotřeby výrobku ve Společenství.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 57*)

„Evropská komise rozhodne o zahájení šetření do 45 dní od podání podnětu. Samotné řízení o zavedení antidumpingových opatření probíhá v několika stádiích. Řízení končí buď prohlášením stížnosti za neoprávněnou, nebo zavedením cla či přijetím cenového závazku. Řízení může také skončit, pokud je stažen návrh na zahájení řízení. I v tomto případě se však posuzuje, zda je zastavení řízení v zájmu Společenství. Pokud není, řízení může pokračovat i přes stažení stížnosti. Šetření musí být ukončeno do doby 15ti měsíců od zahájení řízení.

Již před koncem normálního průběhu řízení, nejdříve po 60 dnech, avšak ne později než 9 měsíců od zahájení řízení, mohou být zavedena prozatímní antidumpingová opatření. Jsou zaváděna na šest měsíců a mohou být prodloužena o další tři měsíce. Někdy mohou být zavedena rovnou na devět měsíců.

Vlastní šetření trvá obvykle nejméně šest měsíců. Je zkoumáno jak obvinění z dumpingu, tak újma komunitárnímu průmyslu. Zúčastněné strany obdrží od Evropské komise dotazník a mají obvykle 40 dní na zodpovězení daných otázek. Lhůta se počítá ode dne obdržení dotazníku (obvykle je předpokládáno, že daná strana obdrží dotazník týden po jeho odeslání nebo předání diplomatu dané země). Lhůta pro vyplnění může být prodloužena. Evropská komise může poté vyzvat členské státy k zaslání doplňujících informací. Následují společné schůzky (slyšení) jednotlivých stran s úředníky Evropské komise. Účast na těchto schůzkách není povinná, ale Evropská komise musí dát k takovým schůzkám příležitost. Ústní informace zde přednesené jsou však brány na zřetel, pouze pokud jsou následně potvrzeny v písemné podobě.

Konečné clo a jeho výši navrhuje Evropská komise Radě EU. Opatření je schváleno, pokud Rada EU nezamítne návrh Evropské komise prostou většinou v průběhu jednoho

měsíce od jeho obdržení. Pokud nenastane některý z níže uvedených kroků, zavedené konečné antidumpingové clo přestává automaticky platit po pěti letech od vyhlášení. Místo zavedení prozatímních nebo konečných cel může Evropská komise přijmout nabídnutý cenový závazek. Jde o to, že vývozce se dobrovolně zaváže k určité minimální výši cen, tj. zvedne cenu svého výrobku. Závazek může navrhnout vývozce nebo ho vývozci může doporučit Evropská komise.

V průběhu platnosti konečného antidumpingového opatření může být prováděna jeho revize (review), která pak může vést k jeho zrušení, změně či prodloužení.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 57*)

„Antidumpingové řízení je upraveno legislativou ES, zejména Nařízením Rady (ES) č. 384/96 ze dne 22.prosince 1995 o ochraně před dumpingovými dovozy ze zemí, které nejsou členy Evropského společenství a dalšími úpravami.

Obdobně jako u stížnosti na dumping se postupuje i u stížností na nedovolené subvence při exportu ze třetích zemí do EU. Proto dále uvádíme pouze stručné informace.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 57*)

„Napadnutelná subvence je definovaná jako příspěvek vlády nebo veřejného sektoru výrobcí nebo exportéru. Může mít různé formy od přímého poskytnutí prostředků ve formě darů, až po půjčky, dlouhodobé záruky nebo prominutí povinností atd. Zakázáno je také poskytování výše uvedených podpor prostřednictvím soukromých institucí a jakékoliv jiné formy příjmové či cenové podpory ve smyslu čl. XVI dohody GATT z roku 1994. Aby subvence byla napadnutelná jako nedovolená, musí být dostatečně konkrétní a specifická (tj. musí být určena pouze některým společenstvem, sdružením či odvětvím) a zároveň musí být výhodná pro příjemce nad rámec běžných tržních podmínek. Podobně jako u dumpingu musí nedovolená podpora způsobovat újmu komunitárnímu průmyslu tím, že je dováženo subvencované zboží. Zavedení antisubvenčních opatření musí být podobně jako u antidumpingových opatření v zájmu Společenství.

I v případě antisubvenčního řízení je potřeba zajistit si podporu dostatečného množství výrobců v rámci EU (komunitárního odvětví).

Ministerstvo financí je připraveno pomoci podnikům v těchto otázkách.

Antisubvenční řízení může skončit obdobně jako u antidumpingu buď zavedením vyrovnávacích cel, dobrovolnou nápravou ze strany obviněného (souhlas vlády státu se zrušením nebo omezením subvencí nebo dobrovolná úprava cen) nebo zastavením řízení (pokud se Evropská komise rozhodne, že nezavede žádná opatření, pokud stěžovatel stáhne své podání nebo pokud se pro pokračování v řízení nevysloví Poradní výbor).

Antisubvenční právo je obsaženo především v Nařízení 2026/97 o ochraně před subvencovaným dovozem z nečlenských států EU a jeho novelizacích.

Evropská unie umožňuje podnikům, komunitárnímu průmyslu (odvětvím EU) a státům stěžovat si na nedovolené překážky obchodu na základě Nařízení Rady (ES) č. 3286/94.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 58*)

„Nedovolená překážka obchodu je definována jako „kterákoliv obchodní praktika přijatá nebo udržovaná třetím státem, která je podle mezinárodních obchodních pravidel žalovatelná“. Jedná se zejména o pravidla v rámci Světové obchodní organizace a o pravidla vyplývající z dohod mezi EU a třetími státy. Z toho plyne, že překážky obchodu jsou pojímány velmi široce (od dodatečných daní a různých administrativních požadavků přes ochranu autorských práv až k pravidlům původu atd.).“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 58*)

„Jde o poměrně unikátní opatření, které umožňuje podnikům vyvolat mezinárodní akce proti třetím zemím bránícím dovozu nebo zavádějícím obchodní bariéry a zavazuje EK zahájit vyšetřování, zda byly porušeny mezinárodní úmluvy týkající se volného obchodu. Celá procedura je pro podniky a jejich asociace zdarma.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 58-59*)

„Pokud jde o překážku ovlivňující trh třetí země, může stížnost podat jeden podnik nebo více podniků nebo asociace podniků, které trpí nepříznivými dopady způsobenými obchodní překážkou. Pokud jde o překážku obchodu ovlivňující trh EU, stížnost může podat samo komunitární odvětví (resp. asociace jednající jeho jménem).

Stížnosti mohou ve všech případech podávat také členské státy EU. Před podáním stížnosti by měl stěžovatel zjistit, zda již v této věci nebylo zahájeno jiné řízení.

Je také možno získat informace přímo na MPO či „neformálně“ kontaktovat EK, GŘ Obchodu, kde jsou připraveni posoudit, zda je stížnost oprávněná a poradit, jak ji

nejlépe sestavit. Tato rada je zdarma.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 59*)

„Stížnost samotná musí obsahovat definici zboží nebo služby, které jsou postiženy obchodní bariérou, důkaz existence obchodní bariéry, důkaz toho, že EU je oprávněna vzhledem k uzavřeným mezinárodním obchodním dohodám jednat v této věci, a dále evidenci toho, že obchodní bariéra je příčinnou nepříznivého efektu, který poškozuje nebo může poškozovat komunitární průmysl. Stěžovatel musí také být nějakým způsobem na celé věci zainteresován a musí dokázat, že mu vzniká nebo by mu mohla vzniknout postupem třetí země nějaká škoda. Stížnost může být podána i v tom případě, že jde o překážku obchodu ovlivňující trh nečlenské země a vedoucí k nepříznivému vlivu na obchod týkající se podniků uvnitř EU. Před započítáním akcí se obdobně jako u antidumpingového řízení posuzuje, zda je zákrok proti nějakému státu v dané věci v zájmu Společenství. Stížnost sama je důvěrná.

Text musí obsahovat všechny formální náležitosti, popis stěžujícího si podniku či odvětví, ceny a množství zboží atd. Stížnost musí též obsahovat dokumenty dokládající existenci obchodní bariéry včetně kopií příslušné legislativy, korespondence týkající se daného případu, doklady ukazující, že výrobce již případně podnikl kroky proti zavedeným obchodním bariérám atd. Je třeba zdůraznit, že stížnost nemusí být pouze proti opatření, které již existuje a poškozuje mezinárodní obchod, ale může být podána i proti opatření, které dosud není v platnosti a mohlo by v budoucnu obchod poškodit. Pokud jde o hrozbu újmy či hrozbu nepříznivého dopadu, musí být stížnost doplněna statistikou rostoucího importu a/nebo popisem exportních kapacit dané země, které pravděpodobně budou v blízké době využity a způsobí problémy výrobkům z EU. Stejně tak musí být podložena daty i příčinná souvislost mezi újmou nebo hrozící újmou a zavedeným opatřením, například ztrátou trhů, snižujícím se ziskem, nevyužitím kapacit, snížením kapitálové návratnosti atd. Dopad na odvětví v EU by měl být ilustrován dalšími statistikami. V neposlední řadě lze podat stížnost i na obchodní praktiky zemí, s kterými EU nemá téměř žádný obchod, nebo je brzděn právě obchodními bariérami. Po podání stížnosti posoudí Komise její oprávněnost. Komise má 45 dní na rozhodnutí, tato lhůta však může být prodloužena.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 59*)

„Pokud je stížnost oprávněná, sdělí to Komise členským státům a zahájí šetření (lhůta opět 45 dní). Proces se opět z velké části podobá postupu při uvalování antidumpingových cel, avšak s mnohem větším vlivem Rady EU.“ *(Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 59-60)*

„Stěžovatel je průběžně informován o postupu v dané věci. Výsledkem celé procedury může být, že:

Dotyčný stát přijme kroky, které povedou k odvolání diskriminujícího opatření. V tom případě je další postup proti dotyčnému státu přerušen a Evropská komise monitoruje implementaci těchto opatření.

Je iniciováno jednání v rámci WTO nebo aplikován jiný mezinárodní mechanismus řešení sporů. Poté buď dojde danými procedurami k dohodě nebo může Evropská komise navrhnout odvetná opatření vůči danému státu, například zvýšení dovozních cel, zavedení určitých omezení atd.

Je dosaženo formální dohody se třetím státem.

Proces je přerušen a může být zahájeno jednání, které by mělo vést k uzavření mezinárodní dohody, která odstraní dané bariéry.

Obchodní mechanismy používané k regulaci agrárního obchodu EU. Pokud se podnikatel chystá dovážet nebo vyvážet zemědělské a potravinářské produkty a výrobky do zemí mimo Evropskou unii, měl by se především ujistit, zda potřebuje a v případě potřeby má potřebnou licenci a další k tomu se vztahující náležitosti. V některých případech také může požádat o exportní subvence.

Pokud jde o již zavedené exportéry a importéry, je třeba upozornit na to, že v souvislosti se vstupem ČR do EU dojde k mnoha změnám v oblasti agrárního obchodu a jeho mechanismů. Ztíží se také například přístup, respektive zvýší se cla při dovozu některých zemědělských surovin, jejichž dovoz nebyl dosud omezen a které se v ČR neprodukují (např. rýže, mořské ryby, citrusové plody). Zároveň ovšem budou mít dovozci přístup k mnoha preferenčním kvótám atd.

MZe rovněž vydává publikaci o dohodách mezi EU a třetími zeměmi v oblasti agrárního obchodu, kde podnikatelé najdou základní přehled preferenčních ujednání a také odkazy na příslušné dokumenty, v nichž lze najít podrobnosti o jednotlivých komoditách.

Státní zemědělský intervenční fond (SZIF) připravil jednotlivé manuály, které budou vodítkem pro praktickou aplikaci obchodních mechanismů v českých podmínkách. Informace jsou členěny podle jednotlivých komodit a podle jednotlivých typů obchodních mechanismů. SZIF bude také provádět konzultace pro obchodníky.

„Na internetových stránkách SZIF jsou uvedeny i hlavní platná nařízení (EU), podle nichž se řídí regulace agrárního obchodu EU s třetími zeměmi. Jednotlivá nařízení lze pak vyhledávat například na stránkách Eur-lexu nebo v češtině na stránkách vlády. Další informace je možno nalézt na internetových stránkách Mze, MPO a Generálního ředitelství Zemědělství Evropské komise.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 60*)

„Agrární obchod zásadně ovlivní Společná zemědělská politika a Společná obchodní politika EU. Součástí Společné zemědělské politiky EU, která se týká zhruba 90 % zemědělských produktů, je i regulace obchodu s třetími zeměmi. Vnitřní trh EU je u většiny zemědělských a potravinářských výrobků chráněn poměrně vysokou bariérou cel proti dovozům z dalších zemí a na druhé straně je exportérům z EU zajišťována v některých oblastech na třetích trzích konkurenceschopnost prostřednictvím subvencí.

Společná zemědělská politika je organizována podle sektorů komodit (například mléko, maso atd.) a každý sektorový režim obsahuje pasáž o regulaci obchodu s třetími zeměmi. Mezi základní elementy používané v rámci obchodních mechanismů patří dovozní a vývozní licence, exportní subvence, kauce neboli záruky, kontrolní mechanismy.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 60*)

„Obchodní mechanismy Společné zemědělské politiky aplikují platební agentury. V ČR bude touto funkcí pověřena agentura, která vznikne ze Státního zemědělského intervenčního fondu a části Ministerstva zemědělství. SZIF bude zodpovědný za správný výkon funkcí obchodních mechanismů, tj. za vydávání vývozních a dovozních licencí, za vyplácení exportních subvencí, za skládání kaucí a s nimi spojených různých doprovodných opatření atd. Kontrolní režimy bude SZIF provádět společně s CS ČR.

Dovoz a vývoz některých zemědělských produktů ze třetích zemí je podmíněn licencí. Licence jsou požadovány i u některých zpracovaných výrobků (tzv. nonannex I). Licence nejsou vyžadovány u malých množství (pokud nejde o preferenční režim), jak

je uvedeno v příloze III Nařízení Komise (ES) č. 1291/2000 a jeho doplňcích. Existuje několik typů licencí.

Žádosti o licence či osvědčení (dále jen licence) jsou podávány na formuláři AGRIM a AGREX. Žádosti přijímá SZIF a je možné je zaslat poštou nebo faxem. S každou žádostí o licenci je třeba složit záruku. Záruka musí být složena v den žádosti nejpozději do 13 hodin. Pokud není složena dostatečná záruka, je žádost o licenci zamítnuta.

Doba vydání licence se liší podle režimu. Žádosti o licence v režimu přidělování se posílají Evropské komisi k posouzení. Evropská komise může rozhodnout o krácení žádosti nebo o pozastavení licence.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 61*)

„Licence jsou platné v celé EU. Doba platnosti se liší podle jednotlivých režimů. Kontrolu licencí provádí celní orgány na výstupních nebo vstupních celnicích. Při ztrátě licence se vystaví duplikát neboli náhradní licence. Pokud vyprší platnost licence, je její držitel povinen ji vrátit v určeném časovém termínu.

Pokud licence není vrácena nebo není uskutečněn celý vývoz či dovoz, záruka propadne nebo je částečně krácena. Zvláštní pravidla jsou stanovena pro případ nesplnění vývozu či dovozu z důvodu „vyšší moci“, kdy držitel licence může požádat buď o její zrušení nebo o prodloužení doby platnosti licence.

Systém dovozních a vývozních licencí a certifikátů je založen na horizontálním Nařízení Komise (ES) č. 1291/2000, které stanoví společná prováděcí pravidla k aplikaci licencí v členských státech EU. Výrobky, na které se tato pravidla vztahují, a specifika pro jednotlivé sektory komodit pak uvádějí základní nařízení vztahující se k jednotlivým sektorům komodit.

Informace o dovozních a vývozních licencích podává SZIF, Oddělení vývozních a dovozních licencí.

Vývozní subvence kompenzují rozdíly mezi vyššími vnitřními a nižšími vnějšími cenami zemědělských výrobků a umožňují vývoz z EU na bázi světových cen. Výrobky, na které se vývozní subvence vztahují, jsou stanoveny v základních nařízeních k organizaci trhu příslušných sektorů komodit. Za vývozy jsou také pokládány například dodávky mezinárodním organizacím, letadlům na mezinárodních letech atd.

Existuje jednotná vývozní subvence, která je stejná pro všechna místa určení a diferencovaná vývozní subvence, která se liší podle země určení.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 61*)

„Komodity, na které může být poskytnuta vývozní subvence, jsou uvedeny v Nařízení Komise (ES) č. 2319/2002. Konkrétní produkty, na které jsou aktuálně poskytovány subvence, jsou uvedeny v jednotlivých nařízeních podle komodit. Sazby subvencí jsou stanoveny pro každý výrobek dle zvláštní celní nomenklatury. Subvence může získat právnická i fyzická osoba.

Aby výrobek získal vývozní subvenci, musí být vyvezen k určitému datu, musí být zdravotně nezávadný, v dobré a tržní kvalitě, splňovat závazné podmínky v zemi určení, musí být původem ze zemí EU, musí být v EU ve volném oběhu a nesmí podléhat vývozní dani či poplatku. Subvenci nemohou získat materiály dovezené ze třetích zemí, pokud neprošly v EU podstatným zpracováním.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 62*)

„Před žádostí o subvenci musí vývozce vlastnit vývozní licenci se stanovenou subvencí předem vydanou příslušným úřadem (v ČR SZIF). Tato licence není nutná ve všech případech. Jako žádost o vývozní subvenci bude sloužit vývozní Jednotná celní deklarace. Dále bude nutno předložit doklad T5 potvrzující vývoz z EU. Tento doklad bude doručen na SZIF z vnějších hranic Společenství. Pokud žadatel žádal o diferencovanou subvenci, musí předložit přepravní doklady a doklady potvrzující dovoz do třetí země.

Výplata subvence se může dít prostřednictvím zálohové platby (subvence je vyplacena ještě před uskutečněním vývozu), konečné platby (vývozce obdrží platbu až po předložení dokladů o uskutečněním vývozu) nebo předfinancování (používá se v případě aktivního zušlechťovacího styku a v případě uložení v celním skladu a je vyplacena před uskutečněním vývozu).

Pokud nejsou termíny dodrženy, je výše subvence krácena. Sankce jsou také uplatňovány za nedodržení podmínek vývozu. Systém vývozních subvencí na zemědělské výrobky upravují společná prováděcí pravidla daná Nařízením Komise (ES) č. 800/1999.

Kauce jsou vyžadovány jak pro dovozní, tak i pro vývozní licence, ale i pro některé další oblasti. Kauce se také skládá při žádosti o vývozní subvence formou zálohové

platby (ve výši 110 % předpokládané subvence) či předfinancování (ve výši 115 % předpokládané subvence). Kauce je zárukou, že budou splněny závazky vyplývající z licencí a osvědčení vztahujících se k dovozním a vývozním operacím.

Kauce mohou být hotovostní či bankovní. Hotovostní záruka se bude skládat na účet SZIF. Lze použít blokovou záruku pro zajištění více obchodních případů.

U bankovní záruky musí žadatel uzavřít s bankou smlouvu o ručení. Bankovní záruka může být poskytnuta pouze bankou schválenou SZIF. Vystavenou záruku musí žadatel doručit na SZIF, kde ji příslušný referent zkontroluje a vydá potvrzení o přijetí záruky. Propadne-li záruka, musí ji obchodník do 30 dnů proplatit SZIF.

Systém kaucí obecně pro obchod se zemědělskými výrobky upravuje Nařízení Komise (ES) č. 2220/1985.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 62*)

„Současné české předpisy pro dovoz, průvoz a vývoz rostlin jsou k dispozici na internetové stránce Státní rostlinolékařské správy Zde je k dispozici i přehledný dokument „Fytokaranténní podmínky České republiky pro dovoz a průvoz rostlin, rostlinných produktů a předmětů“ a postupy pro dovoz některých komodit. Tamtéž je k dispozici i seznam vstupních míst, kde se provádí fytosanitární kontrola a přes něž je třeba dovážet kontrolované rostliny a komodity do ČR.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 62-63*)

„V Evropské unii musí mít některé rostliny, rostlinné produkty a další části rostlin uvedené v příloze V. části B Směrnice 2000/29/ES při dovozu do Společenství fytosanitární certifikát. Certifikáty vydávají příslušné orgány vyvážející země. Po vstupu do Společenství mohou být fytosanitární certifikáty pro rostliny, produkty a další orgány uvedené v Příloze V. části A uvedené směrnice nahrazeny „pasem“ rostliny.

Výjimky z tohoto ustanovení jsou povoleny pro rostliny a produkty pouze tranzitující EU, určitá malá množství rostlin a produktů neurčených pro průmyslové či komerční využití, případně určených pro spotřebu během transportu, rostliny a produkty, které jsou určeny pro zkušební nebo vědecké účely nebo pro šlechtění odrůd, dovoz rostlin a produktů produkovaných nebo užívaných v příhraniční zóně mezi členským a třetím státem. Speciální podmínky samozřejmě platí pro dovoz ohrožených volně žijících rostlin.

V rámci Evropské unie jsou harmonizovány podmínky pro dovoz většiny zvířat a živočišných produktů. Členské státy, do nichž je dovoz zvířat nebo živočišných produktů určen, mohou u těch zvířat nebo produktů, kde neexistují harmonizované podmínky na evropské úrovni požadovat, aby podnik v zemi původu dodržoval podmínky platné v zemi určení.

Všeobecné požadavky na zdraví dovážených zvířat a nezávadnost zvířecích produktů ze zemí mimo EU plynoucí z legislativy EU jsou v zásadě stejné jako pro prodej na vnitrokomunitárním trhu, tedy uvnitř Společenství. Evropská unie však může zavést i některé specifické podmínky a také povoluje dovoz pouze z některých zemí a území. Evropská komise sestavuje seznam třetích zemí, z nichž lze na území členských států dovážet zvířata a produkty živočišného původu, především podle toho, zda má kompetentní veterinární autorita třetí země potřebné pravomoce a dostatečnou infrastrukturu, aby mohla dát na vyvážené zboží požadované záruky.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 63*)

„Rozhodnutí Evropské komise, případně Rady (EU), identifikují země či jednotlivé regiony, ze kterých je povolen dovoz určitých druhů zvířat nebo produktů do Společenství. Existuje i přímo seznam potravinářských a zpracovatelských závodů (závody se tady rozumí nejen např. masokombináty, ale chovatelská zařízení, mrazírenské lodě atd.), z nichž je povolen import zvířat a produktů. Tyto seznamy i požadavky na certifikáty vystavované veterinárními úřady třetích zemí se liší dle druhu dovážených zvířat a produktů. Pokud jsou zvířata dovážena ze zemí, pro něž ještě nebyly na úrovni EU stanoveny jednotné veterinární podmínky, musí být podrobena dodatečným kontrolám, zda splňují příslušné veterinární požadavky zejména v souvislosti s některými nákazami, a teprve poté přepravena na místo určení.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 63*)

„Při příjezdu na území EU jsou zvířata a příslušné certifikáty kontrolovány národními veterinárními správami (respektive pohraničními veterinárními kontrolami) jednotlivých zemí, ve kterých příslušná zvířata a produkty vstupují do Společenství. Seznam těchto kontrolních hraničních postů v zemích EU a EHP je v Rozhodnutí Komise č. 2001/881/ES ve znění pozdějších novelizací pro koně a lichokopytníky, ovce, kozy, prasata a drůbež, respektive v Rozhodnutí Komise č. 2002/199/ES pro další zvířata. Další kontroly mohou proběhnout v místě určení. Podmínky veterinárních

kontrol v ČR upravuje vyhláška 377/2003 Sb., o veterinárních kontrolách dovozu a tranzitu ze třetích zemí.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 63-64*)

„Seznam závodů, z nichž je povolen dovoz zvířat a zvířecích produktů ze třetích zemí je zveřejněn na stránkách Evropské komise a je rozdělen podle států. Na webové stránce Státní veterinární správy byl zveřejněn seznam schválených třetích zemí a komodit, které z nich lze importovat. Taktéž je k dispozici seznam závodů v daných zemích, z nichž lze výrobky nebo zvířata dovážet.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 64*)

4.6. Typy opatření aplikovaných v ČR po vstupu do EU

„Opatření série A (dovozní a vývozní zákazy) by měla zobrazit informaci o zákazu dovozu nebo vývozu, ale musí ponechat možnost, aby celník rozhodl, jestli skutečně dovoz zakáže nebo ne. Nelze to udělat jako striktní zákaz dovozu nebo vývozu, neboť EU si vyhrazuje právo na určité výjimky. Nicméně, algoritmus pro výpočet cla je stanoven pro celou sérii stejně, a to tak, že zboží lze propustit dál i přes infohlášku, že dovoz nebo vývoz je zakázán.

Opatření série B (Podmínky dovozu a vývozu) se týkají dovozů a vývozů ke kterým se pojí určitá omezení jako jsou např. množstevní omezení, CITES, předběžná kontrola (doklad musí být vystaven před dovozem), dvojí použití atd. Jedná se o opatření, která již z bývalého tarifu v ČR známe. Základní princip fungování těchto opatření je stejný. Dovoz nebo vývoz je možno uskutečnit pouze, pokud jsou splněny podmínky opatření – předložení určitého dokladu. Tato opatření nemají vliv na výši cla.

Opatření série C (příslušná dovozní cla), jedná se o opatření, která jsou spojena se stanovením výše cla jako jsou např. smluvní clo, preferenční snížení, tarifní preference, preferenční kvóta, preferenční strop apod. Aplikování těchto opatření může být omezeno stanovenými podmínkami, většinou předložením dokladu. Opatření série C nelze vzájemně kombinovat tzn. pro každou položku se může použít pouze jedno opatření série C. Pro určení typu opatření, které se bude aplikovat, je podstatný údaj v odstavci 36 JSD. Deklarant v tomto odstavci vyplní 3 – místný kód, kterým stanoví,

jakou sazbu cla chce aplikovat (zda preferenční, smluvní, kvótovanou atd.) a tudíž i opatření, které bude použito.

Opatření série D (antidumpingová a vyrovnávací cla) jsou opatření, se kterými je spojeno vybírání antidumpingového cla, kterým je provizorní antidumpingové clo, konečné antidumpingové clo, provizorní vyrovnávací clo, konečná vyrovnávací clo, očekávaný výběr. Opatření, se kterými není spojeno vybírání cla je zahájení, přerušování antidumpingu, monitorování dovozů, přezkoumání antidumpingu, statistika antidumpingu, kontrola antidumpingu. Vybrané antidumpingové clo je přičítáno k základnímu clu. Před zavedením konečného antidumpingového cla je v přípravném období používáno provizorní antidumpingové clo ve formě záruky, která odpovídá výši tohoto cla. Může nastat případ, že antidumpingové clo a vyrovnávací clo se vyměřují současně. Pro uplatnění antidumpingové legislativy je třeba skutečnost, že zboží je prodáváno pod cenou, tj. vývozní cena výrobku je nižší než je při běžném obchodu srovnatelná cena obdobného výrobku, určeného ke spotřebě ve vývozní zemi.

Opatření série E (vývozní refundace nebo jiné zemědělské částky), obecná pravidla vývozních refundací stanoví směrnice Komise (EHS) č. 3665/87. Před vstupem ČR do EU v celní správě existovaly dovozní subvence, ale ty pracovaly na jiném principu a mechanismu. U vývozních refundací byl jiný mechanismus vyplácení a také byly přesně dány komodity, které pod vývozní refundace spadaly. Vývozní refundace se vztahují pouze na zemědělské výrobky, které jsou uvedeny v příloze II směrnice Komise (EHS) č. 3665/87 a pak na výrobky, které nejsou uvedeny v této příloze, ale jsou uvedeny v článku 1 směrnice Rady EHS č. 3035/80. Do vývozních refundací spadají také komodity v nichž jsou obsaženy výrobky z výše uvedených příloh. Může se tedy jednat o směsi, určitým způsobem zpracované výrobky apod. Při stanovení výše vývozní refundace je rozhodující den přijetí vývozní deklarace, množství zboží, jeho charakter a složení. Do 60 dnů od data přijetí deklarace musí deklarované zboží opustit celní území společenství ve stavu, v jakém bylo deklarováno. Výplata diferencované nebo nediferencované refundace bude podmíněna nejen tím, že výrobek opustil území společenství, ale zda byl také dovezen do země mimo Společenství. Rozdíl mezi diferencovanou a nediferencovanou refundací spočívá v tom, že u diferencované refundace závisí její výše na přesném místě určení, kdežto u nediferencované je pouze stanovena vývozní refundace na určitou komoditu a nezáleží na tom, do které země

mimo Společenství bude vyvezena. U vývozních refundací je stanoven podrobný mechanismus týkající se kontroly, ať již fyzické kontroly při vývozu zboží nebo dokumentační kontroly pro účely plateb.

V tomto opatření je zahrnuta tzv. Meursing tabulka, která slouží ke stanovení čtyřmístného přídatného kódu. Tento kód je stanoven dle obsahu surovin (mléčných tuků, mléčných proteinů, obsahu cukrů, obsahu škrobu a glukózy) v konkrétním výrobku, který je zařazován do příslušné podpoložky kombinované nomenklatury. Pomocí tohoto přídatného kódu pak můžeme určit sazbu přídatného cla na mouku, cukr a zemědělské komponenty, která je vyjádřena na 100 kg čisté hmotnosti dováženého zboží. Toto přídatné clo může být buď základní nebo redukované a je přičítáno k vyměřenému clu.

Opatření série J (vyrovnávací poplatky) pro některé druhy zboží je stanovena minimální dovozní cena. Pokud je deklarovaná cena nižší než stanovená minimální cena, je ke clu připočítáván vyrovnávací poplatek. Dané opatření by mělo zobrazit informaci o minimální dovozní ceně pro deklarovanou podpoložku zboží a na jejím základě vyhodnotit, zda se uplatní vyrovnávací poplatek nebo ne. Existují dva způsoby uplatňování tohoto opatření.

Opatření série K (referenční ceny), v tomto opatření je řešena pouze statistika referenčních cen na ryby (není zde uvedena vazba na výši cla) a je zde uveden pouze přídatný kód, který stanovuje, do které konkrétní skupiny ryba patří. Toto opatření tudíž clo nekalkuluje. Pod pojmem referenční cena rozumíme částku na konkrétní druh ryby při dovozu, od které se dále odvozuje výše cla. Výše referenčních cen je stanovena na každý rok opatřením Evropského Společenství.

Opatření série M (jednotková cena), principem těchto opatření je upozornit na skutečnost, že na dovážené zboží může být aplikováno některé z opatření, týkající se doporučených cen na drůbež a cukr, průměrné ceny nebo paušální dovozní ceny.

Opatření série N (následné kontroly), všechna tato opatření se týkají kontrol, jsou vázána na položku a geografickou oblast. Může se jednat o počítačovou kontrolu, následnou kontrolu dovozu a vývozu, důvěrnou kontrolu, apod. Tato opatření nemají vliv na výši cla.

Opatření série O (doplňkové jednotky), tato opatření přidělují měrnou jednotku k položkám, pokud je tato jednotka jiná než kilogram.

Opatření série P, kód 305 pro DPH.

Opatření série Q, kód 306 pro SPD.

Opatření série S (přídavná cla a záruky), tato opatření konkretizují opatření uvedená v sérii M.“ (*Integrovaný portál Celní správy České republiky, Oddělení Taricu a kvót, 2009, s. 3*).

5.Výsledky národní úpravy protekcionismu v celní a daňové problematice

5.1.NIT

„NIT je integrální součástí databáze TARIC_CZ a systému ICTS a doplňuje databázi TARIC. Proč je potřeba NIT? Protože komunitární legislativa neupravuje všechny aspekty obchodních operací, část legislativy vzniká na národní úrovni na základě směrnic a autonomních rozhodnutí.

Obsahem NIT jsou daně vybírané celními orgány při dovozu a vývozu zboží, netarifní opatření vyplývající z národní legislativy, opatření vyplývající z komunitární legislativy, doplnění informací TARIC (daň z přidané hodnoty, spotřební daň, neřeší procesní stránku vybírání a správy daní, řeší pouze sazby daní pro určité zboží). U DPH zákon ČR definuje zboží, které je předmětem snížené daně v příloze č.1 zákona, ostatní zboží zdaněno základní sazbou. U SPD zákon ČR definuje zboží minerální oleje, pivo, víno, tabákové výrobky, líh, které je předmětem spotřební daně. Jiné zboží není zdaněno.“ (*Integrovaný portál Celní správy České republiky, Oddělení Taricu a kvót, 2009, s. 3*).

5.2. Údržba a vývoj informačního systému CDS-centrum

„V prvních čtyřech měsících roku 2004 průběžně pokračovala údržba a vývoj celně deklarčního systému (dále jen „CDS“) v souvislosti se změnami legislativy spojenými se vstupem do EU. V rámci CDS-centra byly plněny tyto následující hlavní úkoly:

- AQMC-převod tabulek z aplikace Edit a doplnění požadovaných funkcí pro HELP DESK Ostrava,
- úprava načítací linky pro načítání nové struktury dovozu a vývozu zboží,
- úpravy a opravy aplikací dle požadavků a zadání CS,
- úprava systému celních kvót.

K 1.7.2004 byla CS kompatibilní s požadavky projektu NCTS, tj. byla zapracována řada úprav podle požadavku TAXUD a mezinárodně přijatých specifikací projektu. Změny se týkaly také externí domény (ECR), tj. úprav deklarantského software a problémů s přechodem s tím spojených. Byly provedeny analytické práce pro NCTS - fázi 3.2.1 „Řízení mezinárodně platných garancí“. Byla vypracována a rozeslána dokumentace popisující celní řízení na straně deklarantů, ručitelů, ČR a CÚ. Další změny a jejich organizační zajištění se týkaly ukončení používání ložných listů k 31.12.2004.

V 2.polovině roku 2004 bylo dosaženo zlepšení kvality provozu jak v oblasti mezinárodní výměny elektronických informací, tak v oblasti podávání elektronických celních prohlášení a elektronického ukončování tranzitu příjemci. Velmi dobrou a mezinárodně uznávanou úroveň má Helpdesk NCTS, který spravuje Celní ředitelství Ostrava v oblasti služeb poskytovaných deklarantům v nonstop režimu.

V červnu 2004 zahájila činnost pracovní skupina v rámci iniciativy e-Customs obsahující řadu projektů (modernizace celního kodexu, IT projekty, harmonizace některých služeb celních správ pro veřejnost v rámci EU), do kterých se Celní správa České republiky aktivně zapojila. Deklarantská veřejnost byla o těchto aktivitách informována prostřednictvím prezentací, elektronicky distribuovaných dokumentů a informací uveřejněných na webu CS.” (*Celní správa České republiky, Informace o činnosti Celní správy České republiky za rok 2004. 2005, s. 28*).

5. 3. Úprava, vývoj informačního systému

„V oblasti údržby a vývoje informačních systémů pro celní a daňové řízení bylo nutné analyzovat a implementovat dopady vstupu ČR do EU na jednotlivé moduly IS a vytvořit některé nové komponenty.

Hlavními faktory ovlivňujícími IS z legislativního a věcného hlediska bylo zrušení výběru cla při dovozu zboží ze zemí EU, změna ve výpočtu cla a daní přechodem na evropský systém TARIC, napojení na evropský systém dovozních kvót zboží, vykazování výběrů cla a daní a vytváření podkladů pro odvody do EU (TOR), přijetí politiky EU při dovozech a vývozech zemědělských komodit ve vztahu k dotacím,

kontroly CAP, zrušení výběru silniční daně pro zahraniční nákladní vozidla a autobusy a zrušení výběru DPH pro autobusovou přepravu na hraničních CÚ, optimalizace sítě a struktury CÚ a z toho vyplývající převody a archivace dat.” (*Celní správa České republiky, Informace o činnosti Celní správy České republiky za rok 2004. 2005, s. 28*)

5.4. TARIC

„Po vstupu ČR do EU se rozlišují dva druhy obchodu (kromě obchodu vnitrostátního), a to intrakomunitární obchod – obchod mezi členskými státy EU a zahraniční obchod EU – obchod mezi členskými státy a třetími zeměmi.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 36*)

„Základní právní předpisy týkající se celnictví jsou – Celní kodex Společenství, Prováděcí předpis k celnímu kodexu a Společný celní sazebník EU, na jehož základě byl vytvořen systém Integrovaného tarifu EU (TARIC). Tato komunitární legislativa byla doplněna národní právní úpravou představovanou zejména celním zákonem a jeho prováděcími vyhláškami.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 36 - 37*)

„Pro sledování statistiky pohybu zboží ve vztahu ke třetím zemím se vytvářejí statistické přehledy o zahraničním obchodu ČR (tzv. Extrastat). Údaje pro Extrastat se uvádějí na základě JCD a zasílají Eurostatu.

Zároveň se vstupem ČR do EU se ČR stává součástí jednotného celního území EU, které je ohraničeno s několika výjimkami vnějšími hranicemi členských zemí. ČR je obklopena členskými zeměmi, a proto kromě mezinárodních letišť (např. Praha Ruzyně, Ostrava, Brno, Karlovy Vary) nemá hranice s žádnou z nečlenských – třetích zemí.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 37*)

„Se zbožím dováženým z třetích zemí do EU se bude zacházet podobně jako dříve se zbožím přiváženým ze zahraničí do České republiky. S ohledem na polohu ČR bude dovážené zboží zpravidla propouštěno hraničním celním úřadem jiného členského státu do režimu tranzitu k vnitrozemskému celnímu úřadu určení v České republice.

Propustit dovážené zboží do celního režimu lze kdekoliv na společném území EU, tj. ne pouze v členském státě, do kterého je zboží určeno. Propuštěním zboží v přístavu

vyložením či na hlavním tahu se urychlí oběh zboží a sníží dopravní a manipulační náklady spojené s dojížděním na vzdálené celní úřady. Je však nutné si uvědomit několik důležitých skutečností. K propuštění zboží do celního režimu (s výjimkou režimu tranzitu) je nutné, aby deklarant byl registrován jako plátce DPH u orgánů dané země. Pokud český dovozce takto registrován není, musel by si pro celní řízení určit zástupce v dané zemi registrovaného. Pohyb zboží z členské země, kde bylo provedeno celní řízení, do členské země určení je sledován jako obchodní operace v rámci intrakomunitárního obchodu.

Nadále bude platit pravidlo, že do celní hodnoty se započítávají náklady na dopravu a pojištění zboží z místa odeslání do místa vstupu zboží na cílové celní území. Vstoupí-li tedy zboží na celní území Společenství např. v Rotterdamu, náklady na pojištění a dopravu z Rotterdamu do ČR součástí celní hodnoty nebudou. Dobrá znalost těchto pravidel může napomoci úspoře na dovozním clu i dani z přidané hodnoty.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 37*)

„Po vstupu České republiky do EU přestává platit ČIT poskytující informace o podmínkách dovozu a vývozu určitých komodit. ČIT bude nahrazen Taricem – celounijním integrovaným sazebníkem EU, který v návaznosti na zbožívé kódy KN shrnuje všechna opatření obchodní politiky EU vztahující se k danému zboží, a to tarifního i netarifního charakteru, např. celní sazby, kvóty, nebo antidumpingové celní sazby.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 38*)

„Taric je vydávaný EK a vyhlášený Sdělením Komise na základě článku 2 Nařízení Rady (EHS) č. 2658/87 z 23. července 1987 o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku, ve znění pozdějších předpisů. Tištěná verze Taricu je vydávána každoročně na konci kalendářního roku s účinností pro následující rok, celní sazby pro zemědělské kapitoly mohou být po 1.červenci publikovány i podruhé. Na rozdíl od ČITu je unijní Taric velmi často měněn a aktualizován. Elektronická forma Taricu je právně závazná a jeho kódy musí být použity pro účely celní deklarace a statistické výstupy.

Taric je založen na Kombinované nomenklatuře obsahující cca 10 000 podpoložek – osmimístných kódů, které vytváří základ společného celního sazebníku. Taric dále obsahuje dalších 18 000 kódů – dvoumístné kódy nebo přídatné kódy, které jsou

přidávány za osmimístnou podpoložku a jsou používány pro tarifní snížení, tarifní kvóty, tarifní preference (zahrnující tarifní kvótu a celní stropy), Všeobecný systém tarifních preferencí aplikovaný pro rozvojové země (GSP), antidumpingová a vyrovnávací cla, vyrovnávací poplatky, zemědělské komponenty, standardní dovozní ceny, referenční a minimální ceny, zákazy dovozu, omezení dovozu, sledování dovozu, zákazy vývozu, omezení vývozu, sledování vývozu, vývozní subvence.“ *(Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 38)*

5.4.1. Zjištění aktuálních celních sazeb pro dovoz zboží z 3. země na území EU

Vše o celních sazbách uplatňovaných v současnosti v EU lze zjistit na webové stránce: http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds/tarhome_cs.htm.

„V horní části výše uvedené stránky je možné zvolit jakýkoliv jazyk EU. Tento průvodce demonstruje postup v anglickém jazyce. Hledat v databázi je možné podle kódu KN (1. Taric code) nebo podle popisu zboží (samozřejmě v daném jazyce EU). KN ČR je prakticky shodná s nomenklaturou v EU a z tohoto důvodu bude zřejmě vyhledávání podle kódu jednodušší.

Lze rovněž zvolit i jiný jazyk než angličtinu kliknutím na kód v horní části stránky (DE pro němčinu, FR pro francouzštinu apod.). Po vstupu do EU je Taric ve všech národních jazycích, tzn. i v češtině.“ *(Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 39)*

„Význam jednotlivých položek TARICu:

Po otevření stránek http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds/tarhome_cs.htm se otevře úvodní stránka TARICu EU. Na úvodní stránce jsou tři základní odkazy: Preliminary notes, Taric description a Taric code.

1. Preliminary notes – detailní manuál práce s Taricem.

2. Taric description – hledání podle popisu zboží.

3. Taric code - hledání podle kódu/nomenklatury zboží: nomenklatury EU odpovídají nomenklaturám dříve používaným v ČITu (nomenklatura používaná v EU a v ČR je shodná na prvních osmi pozicích), které můžeme najít na stránkách GŘC <http://www.cs.mfcr.cz/>, kde v levém menu zvolíme celní sazebník (viz Příloha č. 2).“ *(Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 39)*

„Po kliknutí se otevře stránka (viz Příloha č. 3).“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 40*)

„Po kliknutí na Taric code se otevře stránka (viz Příloha č. 4).

Na této stránce můžeme nalézt okénko pro ruční zapsání čísla nomenklatury (v simulovaném příkladě je uvedena nomenklatura zmraženého hovězí masa bez kostí), které potvrdíme tlačítkem Browse, rolovací menu pro určení země původu, datum. Funkční tlačítka: Duty rates, Description, Restriction.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 41*)

„Ruční zapsání čísla nomenklatury – po potvrzení funkčním tlačítkem Browse se dostaneme na stránku (viz Příloha č. 5). Zde je podrobné zařazení hovězího masa do příslušné kapitoly. Rolovací menu pro určení země původu – zde zadáme zemi původu zboží. Pro rychlejší vyhledávání stačí na klávesnici napsat první písmeno vyhledávané země. V simulaci je zemí původu Austrálie.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 42*)

„Duty rates – celní sazby; po potvrzení funkčního tlačítka se dostaneme na stránku (viz Příloha č. 6). Zde jsou informace o aplikovatelných celních sazbách s odkazy na právní předpisy, které je specifikují. Z příkladu se dozvíme, že v případě dovozu mraženého hovězího z Austrálie je kombinovaná celní sazba 12,8 % z celní hodnoty + 304,1 EUR za 100 kg čisté hmotnosti. Funkční tlačítko regulation/decision zobrazí podrobnosti o právním předpisu, který tuto celní sazbu stanovuje.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 43*)

„Description – popis nomenklatury zboží v hierarchii třídění (viz Příloha č. 7).“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 44*)

„Restriction – zákazy a omezení, které se k danému zboží nebo zemi původu vztahují (viz Příloha č. 8). Na stránce je stručný text zákazu nebo omezení dovozu a vývozu zboží spolu s odkazem na právní předpis, který toto opatření stanovuje. V některých případech je doplněn vysvětlivkou (footnote).“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 45*)

V případě, že se stránky Taricu odvolávají na předpis EU, můžeme tento předpis najít na stránkách <http://eur-lex.europa.eu/cs/index.html>.

„Ve spolupráci s odbornými útvary GŘC byla provedena analýza uživatelských požadavků na rozšíření nástrojů umožňujících práci s databází TARIC, především s

databází obsahující národní opatření. Ve 2. polovině roku 2004 bylo příslušné programové vybavení postupně předáváno, testováno a uváděno do rutinního provozu. Ke konci 4. čtvrtletí bylo celé zpracování TARIC úspěšně převedeno z dosluhujícího výpočetního systému IBM na nový výpočetní systém Bull.” (*Celní správa České republiky, Informace o činnosti Celní správy České republiky za rok 2004. 2005, s. 28*)

„V souvislosti s provozem TARIC a dalších aplikací byl v průběhu celého roku 2004 zajišťován provoz národní komunikační brány CCN/CSI. Na základě požadavků odborných útvarů bylo prováděno připojování oprávněných uživatelů k těmto aplikacím. Na základě požadavku Nejvyššího státního zastupitelství ČR, po konzultacích s DG TAXUD, byla zajištěna konektivita a průchod přes bránu CCN/CSI pro vybrané ústřední správní úřady do AFISu provozovaného OLAFem.” (*Celní správa České republiky, Informace o činnosti Celní správy České republiky za rok 2004. 2005, s. 29*)

5.4.2. JCD

„Jednotná celní deklarace – JCD (pozn.: uvažuje se o přejmenování JCD na „Jednotný správní doklad“, JSD) je základní dokument v celním řízení při vývozu i dovozu, předkládaný celním orgánům na předepsaném tiskopisu (pro další druhy zboží je jeho součástí Jednotná celní deklarace doplňková). Tímto dokumentem deklarant navrhuje propuštění zboží do celního režimu. Jedná se o poměrně komplikovaný formulář, který se zpravidla vyplňuje v číselných nebo alfabetských kódech. Firmě s malými praktickými zkušenostmi může činit potíže. V takovýchto případech se jeho vyplnění doporučuje svěřit buď speditérovi nebo profesionálnímu celnímu deklarantovi.“

Vyplněný, orazítkovaný a podepsaný formulář se předkládá celnímu úřadu společně s fakturou (musí vzájemně souhlasit údaje včetně cen, dodacích podmínek, země určení apod.) a event. dalšími doklady (přepravní doklady, licence, certifikáty apod.).“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 37*)

5.4.3. Celní kvóty po vstupu ČR do EU

„Celní kvóty jsou určeny množstvím zboží (vyjádřené hmotností, objemem nebo hodnotou), které je propuštěno do volného oběhu za sníženou celní sazbu. Celní kvóty stanovené v rámci EU jsou společné pro všechny členské státy EU. Jsou řízeny DG TAXUD (Directorate General: Taxation and Customs Union) v Bruselu. Stejný postup je ve všech členských státech EU.

Administrace celních kvót je zajišťována většinou stejnou metodou jako v ČR před vstupem do EU, to znamená „First-come-first-served“ (přednostní nárok toho, kdo přijde dříve). Pro některé komodity samozřejmě existují i jiné režimy, například rozdělení na základě historických obchodních toků či v oblasti preferenčního agrárního dovozu metoda přidělování kvót pomocí dovozních licencí. Metoda „First-come-first-served“ zaručuje rovný přístup všem obchodním subjektům ke stanoveným celním kvótám.

Rozdíl oproti stávajícímu systému (platnému do 30.4. 2004) je následující, že nebude uplatňován systém on-line, pokud množství všech zaslaných požadavků (ze všech členských států EU) v rámci jedné celní kvóty za den (stejně datum přijetí JCD) přesáhne zůstatkové množství této celní kvóty, pak je na každý požadavek přidělena poměrná část deklarovaného množství zboží. Stejný postup je ve všech členských státech EU.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 45*)

„V praxi to znamená, že na rozdíl od praxe před vstupem do EU, kdy byly celní úřady propojeny on-line a mohly ihned potvrdit, zda komodita spadá do množství kvóty, tak po vstupu do EU je možno potvrdit přiznání celní výhody nejdříve za dva až pět dnů od propuštění zboží do volného oběhu a dovozce musí po tuto dobu zajistit rozdíl mezi celním dluhem běžným a dluhem sníženým touto kvótou.“

Žádost o celní kvótu, je-li na deklarované zboží vyhlášena celní kvóta, která je otevřená, může deklarant o její přidělení požádat tím, že do příslušných odstavců JCD, kterou zboží propouští do volného oběhu, uvede příslušné údaje (objednací číslo celní kvóty nebo celního stropu, kód požadované celní sazby, dovezené množství zboží v měrné jednotce stanovené pro danou celní kvótu).“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 46*)

Zmíněné údaje je možno zjistit na internetových stránkách EU http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds/tarhome_cs.htm.

„Celní deklarace s požadavky na přidělení příslušné celní kvóty předložené deklarantem celnímu úřadu, jsou po důkladné kontrole postoupeny do centra kvót členského státu. Centrum kvót členského státu překontroluje obdržené požadavky na přidělení celních kvót a následně je stanoveným postupem zasílá ke zpracování do EK. EK zpracuje požadavky všech členských států a celní kvóty přiděluje chronologicky podle data přijetí příslušné deklarace pro propuštění zboží do volného oběhu v rozsahu, jak dovolí zůstatek příslušné celní kvóty.

EK provádí zpracování celních kvót každý pracovní den s výjimkou přijetí deklarace celními orgány dne 1., 2. nebo 3. ledna, kdy platí za den přijetí 3. leden. Pokud však jeden z těchto dnů připadá na sobotu nebo neděli, platí za den přijetí 4. leden; svátků orgánů Společenství v Bruselu, nebo ve výjimečných případech i jiných dnů za předpokladu, že příslušné orgány členských států byly informovány předem.

EK informuje centra kvót členských států stanoveným postupem o výši přiděleného množství pro jednotlivé požadavky. Ta postoupí uvedenou informaci příslušným celním úřadům, kde byl požadavek předložen. S požadavky na čerpání kvót zachází EK a členské státy jako s důvěrnými údaji. Pro dovoz zboží v rámci celních kvót není používán zjednodušený postup. Pokud deklarant žádá o propuštění zboží do volného oběhu v rámci celní kvóty, zajišťuje se celní dluh do plné výše cla.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 46*)

5.5.Celní a daňové příjmy v celním řízení

„Výsledky roku 2004, tj. podstatné snížení příjmů cla a daní, byly velkou měrou ovlivněny vstupem ČR do EU. Důvodem byl především výrazný podíl obchodní výměny s členskými státy EU na celkové zahraničně obchodní činnosti ČR před vstupem do EU. Nejvýraznější pokles příjmů nastal u cla. V souladu s předpisy EU se 75 % vyměřeného cla z titulu vzniku celního dluhu od 1.5.2004 odvádí EU, zbylých 25 % je příjmem státního rozpočtu ČR. Současně došlo k podstatnému snížení všech

příjmů daní v celním řízení.“ (*Celní správa České republiky, Informace o činnosti Celní správy České republiky za rok 2004. 2005, s. 5-6*)

5.6. Technické požadavky na české výrobce, exportéry a importéry

„Tzv. Dohody o vzájemném uznávání (MRA) obecně umožňují uznávat výsledky zkoušek a posouzení provedené v zemi výrobce podle předpisů druhé smluvní strany (země, kam má být výrobek dodáván) v dohodnutých sektorech výrobků. To nalézá uplatnění zejména tam, kde je při těchto zkouškách a posouzení nutná účast třetí nezávislé strany (notifikované osoby, zkušebny), s cílem, aby při uvedení na trh nebyly vyžadovány další schvalovací postupy. Tyto třetí nezávislé strany jsou stanoveným postupem jmenovány pro každou MRA.

České subjekty budou využívat tyto dohody ode dne vstupu ČR do EU. Do doby, než dojde k zapojení českých subjektů (autorizovaných osob, zkušeben) do těchto MRA, je však nutno k uznávání výsledků zajistit provedení zkoušek u některého ze subjektů členských zemí EU, které byly k tomuto účelu jmenovány.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 51*)

„Praktické možnosti využití dohod a potřebné postupy pro jejich využívání je nutno vyhledat v konkrétním textu jednotlivých MRA.

Sektory výrobků, kterých se jednotlivé MRA týkají:

Austrálie – telekomunikační terminály, elektrická zařízení, elektromagnetická kompatibilita, zdravotnické prostředky, správná výrobní praxe pro léčivé přípravky, tlakové nádoby, strojní zařízení a motorová vozidla a součásti.

Nový Zéland – telekomunikační terminály, elektrická zařízení, elektromagnetická kompatibilita, zdravotnické prostředky, správná výrobní praxe pro léčivé přípravky, tlakové nádoby a strojní zařízení.

Kanada – správná výrobní praxe pro léčivé přípravky, zdravotnické prostředky, telekomunikační koncová zařízení, elektrická bezpečnost, elektromagnetická kompatibilita, rekreační plavidla.

Izrael – správné laboratorní praxe pro průmyslové chemikálie, které se užívají pro léčivé přípravky, kosmetiku, potraviny, aditiva do potravin a pesticidy.

Japonsko – rádiová a telekomunikační koncová zařízení, elektrotechnické výrobky, správná laboratorní praxe pro chemikálie a správná výrobní praxe pro léčivé přípravky.

Švýcarsko – strojní zařízení, osobní ochranné prostředky, hračky, zdravotnické prostředky, spotřebiče plyných paliv, tlaková zařízení, rádiová a telekomunikační koncová zařízení, výrobky určené do prostředí s nebezpečím výbuchu, elektromagnetická kompatibilita, elektrická bezpečnost, motorová vozidla, zemědělské a lesnické traktory, správná laboratorní praxe a správná výrobní praxe – léčiva.

USA – telekomunikační zařízení, elektromagnetická kompatibilita, elektrická bezpečnost, rekreační plavidla, zdravotnické prostředky, správná výrobní praxe pro léčivé přípravky.

Vztahy členských států EU k ostatním třetím zemím Regulace související s posuzováním shody v rámci EU se nikterak nedotýká výrobků vyvážených do ostatních třetích zemí. Výrobky dovážené z těchto třetích zemí podléhají harmonizované evropské legislativě.“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 51*)

5.7. Licence a některá obchodní ochranná opatření

„Na vývoz a dovoz některých komodit a výrobků jsou v rámci EU nebo v rámci členských zemí uplatňovány licenční nebo povolovací režimy. Datem vstupu České republiky do Evropské unie budou také pro Českou republiku přímo závazné evropské předpisy týkající se vývozu kulturních statků ze Společenství, vývozu zboží dvojího užití a ochranných obchodních opatření v rámci společné obchodní politiky.

Zároveň byla po vstupu ČR do EU zrušena obchodní ochranná opatření vůči nečlenským zemím přijatá podle české legislativy. Naopak v platnost vstoupila příslušná opatření přijatá EU. Zůstala ovšem v platnosti národní úprava týkající se obchodu se zbraněmi, nebo tato oblast není v rámci EU zcela harmonizována (komunitární legislativa se týká pouze některých procedur, zásad vývozu a výměny informací).“ (*Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 52*)

„Export z Evropské unie do třetích zemí není v zásadě omezován žádnými překážkami, které by měly původ v EU. Obchodní podmínky pro vývoz českého zboží

do dané země budou vždy odpovídat obchodním podmínkám, které daná země sjednala s EU jako celkem. Členské státy ovšem mohou zakázat nebo omezit export určitého zboží ze svého území z důvodů politických, ochrany veřejné morálky a bezpečnosti atd., avšak tato opatření je třeba předem konzultovat na komunitární úrovni.

Omezení tohoto typu nemohou být přijata pro zemědělské produkty, kterých se týká speciální regulace podle článku 308 Smlouvy o založení ES.

Na evropské úrovni existuje pouze určitá míra koordinace a spolupráce týkající se exportu zbraní, materiálů dvojího užití a kulturních statků.

V oblasti exportu jsou nyní zapotřebí licence nebo povolení k vývozu na kulturní statky, zboží dvojího užití (zjednodušeně řečeno zboží, které může být použito pro výrobu některých zbraní a pro další vojenské účely), zbraně (jedná se o národní režimy), některé zemědělské komodity a zpracované výrobky, pokud je žádáno o exportní subvenci.

Také import výrobků do EU je v zásadě volný, přičemž se na zboží vztahuje celní sazebník EU. Existují ovšem situace, za nichž je možné aplikovat různá ochranná opatření nad rámec celního sazebníku a opatření ke sledování dovozu. Jde mimo jiné o antidumpingová opatření, ochranná opatření před zvýšenými dovozy (Safeguards), systém sledování a dvojí kontroly atd. Členské země mohou taktéž zakázat dovoz určitého zboží z důvodů ochrany veřejné morálky, bezpečnosti atd. Více o opatření na ochranu obchodu v rámci společné obchodní politiky EU je možno nalézt na internetových stránkách MPO, kde jsou uvedena i aktuálně platná opatření.

V oblasti importu ze třetích zemí jsou v současné době potřebné licence/povolení na dovoz vybraných ocelářských výrobků z určitých zemí, textilních a oděvních výrobků z určitých zemí, výrobků z Číny, zemědělských komodit a výrobků a všech druhů zbraní a vojenského materiálu (jedná se o národní režimy).

Informace o obchodu se zbraněmi a o obchodu se zbožím dvojího užití jsou k dispozici také na internetových stránkách Licenční správy MPO ČR.“ *(Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU, 2004, s. 52)*

6. Celkové zhodnocení a doporučení

Z mé dosavadní praxe u CS ČR jsem vypořezoval, že celní řízení se postupem času stále mění. Pokud mohu porovnat celní řízení v roce 1995, kdy jsem k CS ČR nastoupil a současnost, mohu říci, že v celním řízení došlo k jeho značnému zjednodušení, díky přechodu od skoro výlučně papírové podoby, zavedením jeho elektronické podoby a následným neustálým zdokonalováním celního informačního systému i na základě změn celních předpisů, které směřovaly ke zjednodušení celních formalit.

Ovšem k zásadní změně v celním řízení pak došlo v CS ČR se vstupem ČR do EU. Po vstupu ČR do EU se postupy celních orgánů v rámci celního řízení přestaly zejména u tarifních opatření řídit národní legislativou a tato oblast přešla pod správu legislativy EU, která definuje jednotné postupy celního řízení pro všechny členské státy EU.

Po prostudování všech materiálů k této diplomové práci a díky mé praxi mohu říci, že protekcionismus aplikovaný ČR po jejím vstupu do EU můžeme zhodnotit v rámci celosvětové snahy o snižování celních bariér a především cel jako relativně úspěšné, kdy se celní sazby z hlediska jejich výše se vstupem do EU snížily v průměru o polovinu a u některých komodit i více, ale po vstupu ČR do EU přechodem na TARIC přibýlo mnoho nových tarifních opatření, tj. administrativních překážek ze strany EU, které mají chránit trh EU. Stále se však nedaří realizovat vizi Světové obchodní organizace, která se snaží v oblasti snižování cel a celních bariér o jejich snížení na nulu.

V oblasti aplikovaného protekcionismu ČR týkajícího se podnikatelské veřejnosti je z mého pohledu důležitým doporučením v této oblasti zjednodušení a zpřehlednění celních předpisů a rozšíření možností zjednodušení celního řízení a využití informačních technologií. V dnešní moderní době by výhradním prostředkem komunikace s celními orgány měly být především informační systémy a dalším aspektem je sjednocení celní praxe u všech celních správ v rámci EU.

CS ČR se již aktivně zapojila do procesu modernizace celního řízení, který vychází zejména z vytvoření nového CK EU a z návazného programu jednotného počítačového zpracování celních režimů v rámci EU takzvaného e-Customs.

V této oblasti celní správa navazuje na úspěšné zvládnutí počítačového zpracování režimu tranzitu za použití systému NCTS. Tyto zkušenosti jsou využívány k postupnému zavádění dalších systémů, ICS a AIS.

Ideálním stavem by bylo zavedení jednotných celních postupů v rámci všech celních správ celého světa (např. vzájemného uznávání oprávnění a povolení vydaných jednotlivými celními správami), což by celním správám umožnilo účinněji identifikovat a zaměřit vysoce rizikové transakce, a nutilo by celní správy, aby se rozhodly pro použití automatizovaných systémů, jež jsou již z principu spolehlivější a bezpečnější než postupy založené na papírovém médiu. Počet sjednocených celních postupů by měl být snížen jen na ty, jež jsou ekonomicky ospravedlnitelné. Takové sloučení postupů by přineslo další zjednodušení.

Moje doporučení vede k ještě širšímu zavedení informačních technologií, jednoduchých, rychlých a standardních celních postupů a procesů jako klíčovému prvku zajišťujícímu usnadnění a zjednodušení zákonného obchodu a současně efektivitu celních kontrol pro boj proti podvodům, čímž dojde ke snížení nákladů podniků a zvýšení právních jistot občanů.

Bohužel ani v EU se zatím nedaří plně zavést interaktivní služby veřejného sektoru (e-Government), přístupné všem a dostupné na více platformách, protože členské státy mezitím již vyvinuly a částečně i implementovaly své vlastní strategie a systémy pro elektronické celní prostředí, založené na stávajících národních postupech, prioritách a požadavcích. V důsledku toho se musejí obchodní subjekty, působící ve více než jednom členském státu, přizpůsobit různým podmínkám elektronického přístupu, což již samo o sobě vytváří dodatečné náklady a překážky pro obchod.

Je nezbytné ustavit právní princip zjednodušení celní legislativy EU, protože většina celních předpisů tradičně souvisí s výběrem celních poplatků, avšak ty je nutné lépe srovnat sjednotit s předpisy upravujícími s výběrem, odkladem a náhradou DPH a spotřební daně, aniž by se změnil platný rámec daňových předpisů.

Dalším doporučením do budoucna je celkové zjednodušení a zpřehlednění legislativy v ČR. V současné době existuje nepřehledné velké množství právních předpisů a jejich novelizací, které zejména upravují oblast netarifních opatření, a v nichž se orientují snad jen špičkoví odborníci v oboru práva.

Nejedná se o celní legislativu přímo, ale o další legislativu ČR, kterou CS ČR aplikuje při své každodenní činnosti. Pro podnikatelskou veřejnost je tato oblast absolutně nepřehledná, neorientuje se v ní a při podání celního prohlášení dělá často chyby v údajích, čímž může i negativně ohrozit zavedená pravidla protekcionismu v oblasti zboží dvojího použití, např. vývoz zboží k použití pro výrobu zbraní.

Díky tomu, pak samotní celníci při provádění celního řízení mají velké problémy se správnou aplikací všech postupů. Momentálně při celním řízení využívají aplikaci ERIAN, která je v průběhu celního řízení globálně upozorní na všechny možné zákazy, omezení, opatření a s tím spojené právní předpisy, které by zboží mohlo porušovat. Oni se pak v každém jednotlivém případě musí správně rozhodnout, zda se jedná o zboží podléhající některému prvku protekcionismu. Správné provedení celního řízení dnes vyžaduje vysokou odbornost všech provádějících celníků.

S výše uvedenými skutečnostmi je spojeno i další moje doporučení, že dosud dle mého zjištění v celé ČR chybí, v rámci středoškolského i vysokoškolského vzdělávání, vzdělávání v oboru celního práva zaměřené např. na cla, celní řízení, zbožíznalství, celní sazebník, původ zboží, historii celnictví, celní orgány, celní dohled, celní režimy, celní tarify, zákazy, omezení atd.

V rámci CS ČR sice probíhá vzdělávání, ale vzhledem k nutnosti pro celníky od určité funkce mít minimálně vysokoškolské bakalářské vzdělání, vidím jako nedostatek, že na tuto mezeru na trhu vzdělání žádná škola nezareagovala, a to ani samotná CS ČR po vzoru Policie ČR, která má Policejní akademii ČR.

Dalším doporučením je, že CS ČR se musí sama přeměnit na efektivní a moderní orgán státní správy.

Vzhledem k výše uvedenému doporučuji na PEF ČZU zvážit myšlenku na zřízení oboru speciálně zaměřeného na celní problematiku, který by se mohl jmenovat např. „Celní právo a zemědělská politika“ nebo „Aplikace zemědělské problematiky v oblasti celnictví“.

6.1. Argumenty ve prospěch cel a kvót

„První je argument národní bezpečnosti. Ačkoliv tento argument většinou zakrývá vedlejší zájmy, nemůže být pochyb, že může odůvodnit existenci jinak neefektivních podniků. Obhajoba zavedení cel a jiných omezení mezinárodního obchodu z důvodů bezpečnosti by měla být doplněna o zhodnocení alternativních řešení. Nezbytně by se měly porovnat náklady na dosažení specifického bezpečnostního cíle a alespoň přímo v daném případě dokázat, že zavedení cel je nejméně nákladnou z možností. Taková porovnání se v praxi provádějí jen zřídkakdy.” (*Friedmanovi, 1992, s. 55*)

„Druhým argumentem je "průmysl v plenkách", existující potenciální odvětví, které po svém vzniku a za podpory během počátečních potíží růstu nemůže rovnocenně konkurovat na mezinárodním trhu. Dočasná celní ochrana je oprávněná kvůli ochraně odvětví během jeho zrání a jeho rozvoje až k vyspělosti, kdy se postaví na vlastní nohy. Dokonce, i když jedno odvětví bude konkurenceschopné, tato skutečnost ještě sama o sobě neospravedlňuje počáteční cla. Pro spotřebitele je odůvodnitelné subvencovat odvětví v jeho počátcích, což se ve skutečnosti děje zavedením cla, jen tehdy, pokud se jim subvence postupně vrátí, díky nižším cenám než jsou ceny světové, nebo prostřednictvím jiné výhody, vyplývající z existence odvětví. Jednou zavedená cla jsou však málokdy zrušena. Argumentu se používá pro zdůvodnění celních bariér ve prospěch "již odrostlejších dětí", které jsou schopny vykonat politický nátlak.

Třetí argument ve prospěch celních bariér je, země, která je hlavním producentem určitého výrobku, nebo země, která se může spojit s malým počtem jiných producentů a společně pak kontrolovat hlavní podíl na trhu, může využít svého monopolního postavení a zvýšit ceny (kartel OPEC je zřejmým dnešním příkladem). Namísto přímého zvýšení cen je země může zvýšit nepřímo zavedením exportního cla. Výsledný zisk bude sám o sobě sice nižší než náklady ostatních, ale z národního hlediska se přece jenom dosáhne zisku. Podobně země, která je hlavním odběratelem výrobku - v ekonomickém žargonu má monopolní moc - může získat od výrobce tvrdým jednáním nepřiměřeně nízké ceny. Jednou z možností, jak to dokázat, je zavedení cla na dovoz výrobku. Čistý zisk prodávajícího je pak cena výrobku minus clo, což odpovídá prodeji za nižší cenu. Důsledkem je, že clo je placeno cizinci. V praxi takový silně

nacionalistický přístup by asi vyvolal reakci jiných zemí. Navíc, stejně jako u argumentu "průmyslu v plenkách", mají politické tlaky tendenci vytvářet celní systémy, které nevyužívají monopolního postavení na trhu." (*Friedmanovi, 1992, s. 56*)

Čtvrtým argumentem je, že svobodný obchod by byl dobrý, pokud by ho uplatňovaly všechny země. Země zavádějící tržní restrikce poškozují ostatní i sebe." (*Friedmanovi, 1992, s. 56*)

„Mimo výše uvedených případů platí, že zavedeme-li na oplátku restrikce, jenom zvětšíme na nás páchané zlo a zároveň poškodíme i druhou stranu. Politika odvety stěží povede ke zrušení restrikcí v jiných zemích, pouze vyvolá vytvoření dalších restrikcí." (*Friedmanovi, 1992, s. 45*)

6.2. Argumenty ve prospěch svobodného trhu

„Vzájemná závislost je převažujícím znakem současného světa: v ekonomickém světě je to vzájemná provázanost jednotlivých skupin cen, mezi jednotlivými odvětvími; v širším pojetí existuje souvislost mezi ekonomikou na jedné straně a kulturou, sociální sférou a charitou na straně druhé; ve společenské organizaci mezi ekonomickým apolitickým pořádkem, mezi ekonomickou a politickou svobodou." (*Friedmanovi, 1992, s. 57*)

„Stejně tak ve světovém měřítku jsou ekonomická a politická rozhodnutí vzájemně provázaná. Mezinárodní svobodný obchod podporuje harmonické vztahy mezi národy, které se liší kulturně i politicky, stejně tak jako národní svobodný obchod podporuje harmonické vztahy mezi jednotlivci, kteří se liší vírou, přesvědčením a zájmy.

„Ve světě svobodného obchodu se uskutečňují transakce stejně jako v rámci svobodného hospodářství každé země mezi soukromými subjekty - jednotlivci, obchodními společnostmi, charitativními organizacemi. Podmínky, za kterých se transakce uskutečňují, stanovují účastníci transakce. Transakce se neuskuteční, pokud všechny zúčastněné strany nebudou přesvědčeny, že z ní budou mít prospěch. Výsledkem je, že se zájmy různých subjektů dostávají do souladu. Spolupráce, nikoliv konflikt je pravidlem." (*Friedmanovi, 1992, s. 58*)

„Svoboda je jeden celek a cokoliv, co omezuje svobodu v jedné oblasti našeho života, pravděpodobně zasáhne i jiné oblasti. Svoboda nemůže být absolutní. Žijeme ve vzájemné závislosti. Některá omezení svobody jsou nutná proto, aby se zabránilo omezením jiným, ještě horším. Nicméně jsme zašli daleko za tuto hranici. Dnes je naléhavou potřebou omezení rušit a ne je dále rozšiřovat.” (*Friedmanovi, 1992, s. 74*)

7. Závěr

Už na začátku jsem deklaroval svůj zájem o problematiku vytvoření obecného přehledu se zaměřením na aspekty právní problematiky celního protekcionismu v ČR po vstupu do EU, což byl i cíl diplomové práce, neboť je mi tato problematika jako zaměstnanci celní správy a členu nižšího managementu velmi blízká a lze prohlásit, že ČR po jejím vstupu do EU učinila významný pokrok ke sladění celního protekcionismu v ČR s celním protekcionismem Evropské unie. Lze rovněž konstatovat, že nové obchodní bariéry, které Celní správa ČR se vstupem ČR do EU převzala do své praxe, její činnost zásadně neovlivnila, ale změny jsou oproti předpokladu mnohem složitější jak pro projednávající celníky, tak i pro podnikatelskou veřejnost.

Domnívám se, že jsem splnil hlavní cíl práce a pro nezasvěceného čtenáře popsal aspekty právní problematiky celního protekcionismu s důrazem, jakým způsobem se po vstupu ČR do EU změnila a jakým způsobem ovlivnila činnost celní správy.

V třetí kapitole diplomové práce byl splněn prvořadý cíl zpracovat teoretický základ práce tj. problematiku mezinárodního obchodu, jeho charakteristiky a obchodních bariér – protekcionismu ve vzájemném vztahu, jejichž posláním je chránit jednotlivé státy nebo společenství a získat tak přehled pro zpracování diplomové práce se závěrem, že v současné době ve světovém hospodářství snad neexistuje tržní ekonomika, která by se chovala uzavřeně a nezapojovala se do mezinárodního obchodu. ČR takovou zemí je. Můžeme říci, že se do jisté míry chová ochránářsky, ale také se otevírá zahraničním investicím, které mají podpořit ekonomický růst, podporuje vývoz českého zboží a jeho umístění na zahraničních trzích apod.

Rozsáhlou oblastí mezinárodního obchodu, která se dnes dostává do popředí, je odstraňování tarifních bariér přístupu na zahraniční trhy. V této oblasti již bylo dosaženo značných úspěchů. Chtějí-li být firmy úspěšné, je pro ně zapojení do mezinárodního obchodu nutností.

Ve čtvrté a páté kapitole diplomové práce byl splněn druhořadý cíl poskytnout právní rady a orientaci pro podnikatelskou veřejnost v celních obchodních bariérách v ČR po vstupu do EU se závěrem, že vstupem ČR do EU tedy došlo ke skončení platnosti českých celních, i jiných předpisů, na základě kterých byly před 1. 5. 2004 poskytovány

nejen celní sazby, ale i preference, kvóty, příp. různá opatření (např. licence, antidumpingové clo) při dovozu zboží do ČR. Dosavadní celní sazby a opatření byly nahrazeny celními sazbami a opatřeními EU, které jsou od 1. 5. 2004 platné na území ČR. Pokud jde o celní řízení, největší rozdíl je po vstupu ČR do EU v tom, že s výjimkou letecké přepravy čeští dovozci nebo vývozci provádějí minimálně jeho část u jiného než českého celního úřadu. Aby mohli čeští podnikatelé dovážet zboží, musí projít státem upravené celní řízení, ve kterém se s výše zmíněnými tarifními i netarifními bariérami setkávají.

Z pohledu obchodní veřejnosti od prvního dne členství v EU celní orgány ČR zrušily pravidelné celní kontroly pohybu zboží přes vnitřní hranici, tedy společnou hranici s dalšími členskými státy. Vzhledem k tomu, že ČR nemá žádnou vnější hranici EU (hranici se státem, který není členským státem EU) jsou pravidelné kontroly pohybu zboží přes státní hranici pro celní a daňové účely zachovány pouze na mezinárodních letištích. Tyto kontroly se však nevztahují na lety do a z letišť na území EU.

Z pohledu CS ČR musí i po vstupu ČR do EU zajistit výběr cla a daní ze zboží ze třetích zemí a dále zcela nový systém správy spotřebních daní v souladu se standardy EU. Důvodem, proč byla správa spotřební daně v celém rozsahu svěřena CS ČR, je značná podobnost tohoto systému se systémem celních skladů, který celní orgány již řadu let provádí v souladu se standardy EU. Celní orgány musí po vstupu ČR do EU zajistit také ochranu finančních a ekonomických zájmů EU, jedná se mimo jiné o odvod 75% vyměřeného cla do společného rozpočtu EU jako tradičního vlastního zdroje ES. Přes snižující se výši celních sazeb uplatňovaných při dovozu zboží tvoří příjmy ze cla stále významnou část příjmů rozpočtu EU.

Z výše uvedeného vyplývá, že k vyřešení vytýčených cílů diplomové práce došlo, nicméně musím poznamenat, že při tvorbě práce jsem postrádal zejména soudobou odbornou literaturu z oblasti celnictví k problematice celního protekcionismu, která nebyla dostupná v navštívených knihovnách, a tak jsem si musel zejména vypomáhat i staršími zdroji a poznatky ze své praxe.

Na úplný závěr musím říci, že se více ztotožňuji s myšlenkou svobodného obchodu a vím, že povolání celníka není v naší společnosti, jak z výše uvedeného vyplývá, nijak oblíbeno, ale přesto i já díky této lidské činnosti, záměrnému lidskému chování, snadněji uspokojuji své potřeby.

8. Seznam použitých zdrojů

Publikace

- BENEŠ, Vladimír a kol. *Zahraniční obchod*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2004. 328 s. ISBN 80-247-0558-3.
- CANNON, Tom, SHAW, Susan. *Svět obchodu*. Dr. Ing. Eva Lesyková. 1. vyd. Brno: Albion, 1992. 192 s. ISBN 80-85318-03-2.
- DYNDÁ, Antonín, DYNDOVÁ, Eva. *Obchodujeme se zahraničím*. 1. vyd. Praha: Pragoeduca, 1994. 278 s. ISBN 80-85856-02-6.
- EUROFFICE PRAHA–BRUSEL, a.s.. *Průvodce vybranými oblastmi podnikání po vstupu České republiky do EU*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, Odbor komunikační strategie, 2004. 124 s. ISBN: 80–86345–47–5.
- FRIEDMAN, Milton & Rose D. *Svoboda volby*. Pavel Vrecion; Vladimír Vrecion. 1. vyd. Jinočany: H&H, 1992. 318 s. ISBN 80-85467-85-2.
- GIBBS, Paul. *Obchod v Evropském společenství*. Tomáš Hančil. 1. vyd. Praha: Grada, 1993. 290 s. ISBN 80-85623-33-1.
- HES, Aleš. *Základy mezinárodního obchodu*. 3. vyd., 3 dotisk 2008. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, Katedra financí a obchodu, 2005. 220 s. ISBN 978-80-213-1406-1.
- MACÁKOVÁ, Libuše a kol. *Mikroekonomie : (základní kurz)*. 4. vyd. Slaný: MELANDRIUM, 1996. 283 s. ISBN 80-901801-2-4.
- MACÁKOVÁ, Libuše a kol. *Mikroekonomie : (základní kurz)*. 9. vyd. Slaný: MELANDRIUM, 2005. 275 s. ISBN 80-86175-41-3.
- MACHKOVÁ, Hana, ČERNOHLÁVKOVÁ, Eva, SATO, Alexej a kol. *Mezinárodní obchodní operace*. 4. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. 242 s. ISBN 978-80-247-1590-2.

Internetové zdroje

- Celní správa České republiky. *Informace o činnosti Celní správy České republiky za rok 2004* [online]. 2005. 48 s. [cit. 2010-03-26]. Dostupný z www:
<<http://www.celnisprava.cz/cz/statistiky/Vron%20zprvy/Informace%20o%20vysledcich%20cinnosti%20Celní%20správy%20ČR%20za%20rok%202004.pdf>>.
- Integrovaný portal Celní správy České republiky. *Oddělení Taricu a kvót.* 2009. [cit. 2009-03-27].
Dostupný z www:
<<http://www.info.cs.mfcr.cz/GRC/8300/GRC213/index.htm>>.

9. Přílohy

- Příloha číslo 1: Přehled typů opatření, jeho popis a datum zavedení
- Příloha číslo 2: Úvodní stránka TARICu
- Příloha číslo 3: Good description - název zboží
- Příloha číslo 4: Taric code
- Příloha číslo 5: Ruční zapsání čísla nomenklatury
- Příloha číslo 6: Duty rates – celní sazby
- Příloha číslo 7: Description – popis nomenklatury zboží v hierarchii třídění
- Příloha číslo 8: Restriktion - zákazy a omezení

Seznam příloh

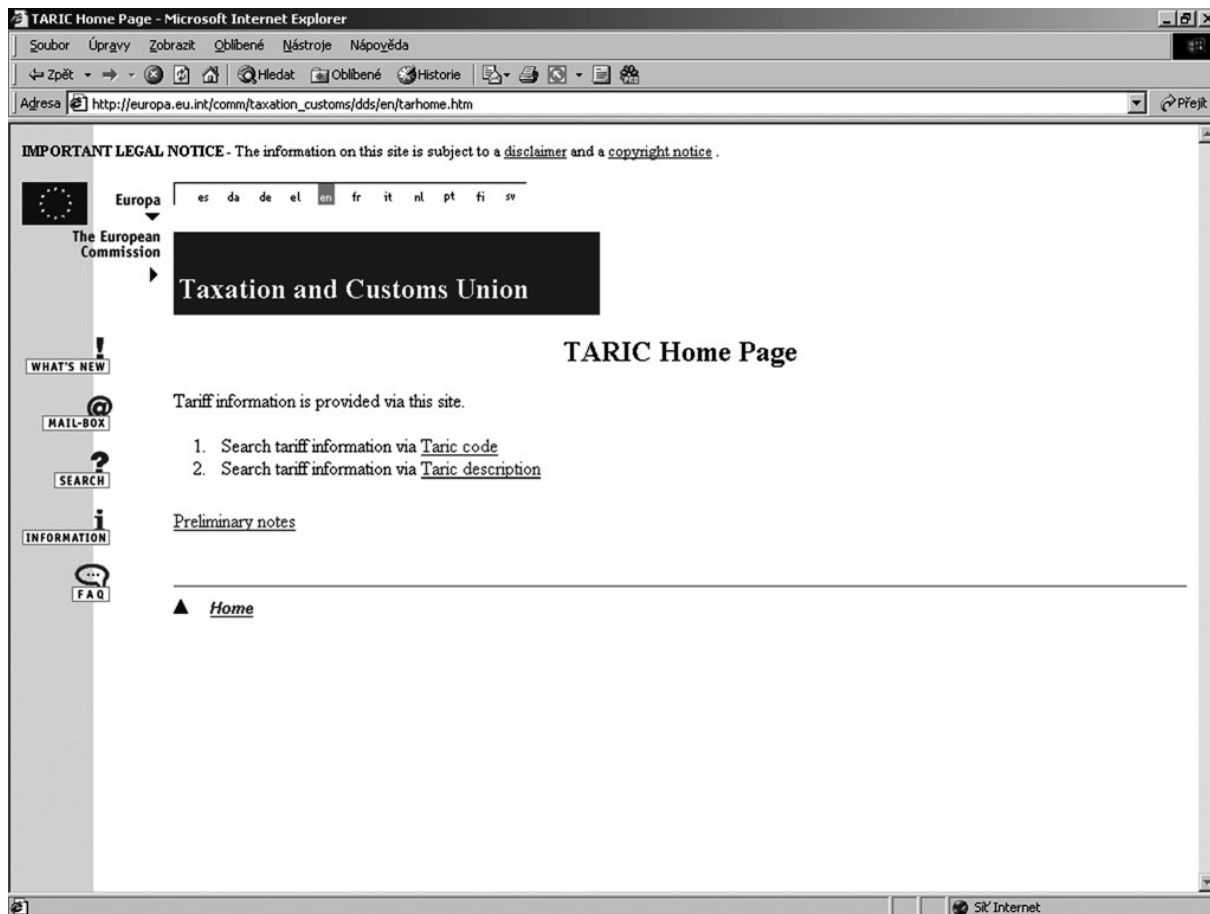
PŘÍLOHA 1

PŘEHLED TYPU OPATŘENÍ, JEHO POPIS A DATUM ZAVEDENÍ

Typ opatření	Popis	Od
102	Všeobecné clo	1.1.1972
103	Celní sazba pro třetí země	1.1.1972
104	Smluvní clo	1.1.1972
106	Clo stanovené v rámci celní unie	1.1.2006
110	Dovozní dodateková jednotka	1.1.1972
111	Vývozní dodateková jednotka	1.1.1972
112	Tarifní suspenze (erga omnes)	1.1.1972
119	Tarifní suspenze způsobilosti k letu	1.1.2002
122	Nepreferenční celní kvóta	1.1.1972
140	Preference pro pasivní zušlechtovací styk	1.1.1972
141	Preferenční suspenze	1.1.1972
142	Tarifní preference	1.1.1972
143	Preferenční kvóta	1.1.1972
144	Preferenční strop	1.1.1972
277	Zákaz dovozu	1.1.1972
278	Zákaz vývozu	1.1.1972
305	Dan z přidané hodnoty (DPH)	1.1.1972
306	Spotřební daň (SPD)	1.1.1972
450	Statistický dohled - všechny dovozy - kromě Nařízení 1555/96	1.1.2001
455	Tajný dohled (Tarifní zařazení)	1.3.2001
456	Tajný dohled (Ostatní)	1.3.2001
457	Tajný dohled (licence TQs)	1.3.2001
460	Počítačový dohled	15.5.1997
461	Společný dohled - množstevní reference	1.1.1998
462	Následný dohled nad dovozem	1.1.1972
463	Následný dohled nad vývozem	1.1.1972
465	Propuštění do volného oběhu (prvotní dohled)	1.1.1972
467	Povolení vývozu (prvotní dohled)	1.1.1972
468	GSP tajný dohled	1.9.1999
469	Tajný dohled jiný než GSP	1.9.1999
470	Dohled nad vývozem	1.10.1998
471	Dohled nad vývozem (TQS)	1.1.2001
472	Dohled nad vývozem	1.7.2004
473	Povolení vývozu (množstevní omezení)	1.1.1972
474	Propuštění do volného oběhu (množstevní omezení)	1.1.1972
475	Propuštění do volného oběhu (omezení)	1.1.1972
476	Povolení vývozu (omezení)	1.1.1972
477	Propuštění do volného oběhu (pasivní zušlechtovací styk)	1.1.1972
478	Povolení vývozu (Dual use)	1.1.1998
487	Doporučená cena (drůbež)	1.11.2000
488	Jednotková cena	1.1.1972
489	Doporučená cena (cukr)	1.11.2000
490	Standardní dovozní cena	1.1.1995
551	Prozatímní antidumpingové clo	1.1.1972
552	Konečné antidumpingové clo	1.1.1972
553	Prozatímní vyrovnávací clo	1.1.1972
554	Konečné vyrovnávací clo	1.1.1972
555	Antidumpingové/vyrovňovací clo - sbírka případů	1.1.2002
561	Oznámení o zahájení antidumpingového nebo vyrovnávacího řízení	

		1.1.1972
562	Suspenze antidumpingových nebo vyrovnávacích cel	1.1.1972
564	Monitorování antidumpingu a vyrovnávání	1.10.1995
565	DUMP - přezkoumání	1.7.1999
566	Statistika antidumpingu	1.1.2000
570	Antidumpingové/vyrovňovací clo - kontrola	1.1.2002
625	Statistika - referenční ceny ryb	1.4.2000
651	Záruka (cukr) na základě doporučené ceny	1.1.2001
652	Přídavné clo (cukr) na základě CIF ceny	1.1.2001
655	Záruka (drůbež) na základě doporučené ceny	1.1.2001
656	Přídavné clo (drůbež) na základě CIF ceny	1.1.2001
672	Výše přídavného cla na cukr	1.1.1972
673	Výše přídavného cla na mouku	1.1.1972
674	Zemědělský komponent	1.1.1972
680	Vývozní subvence (základní výrobky)	1.1.1972
681	Vývozní subvence (přísady - informace)	1.1.1972
683	Vývozní subvence (přísady - množství)	15.4.1998
690	Vyrovňovací poplatek	1.1.1972
695	Dodatečné clo	1.5.2005
705	Zboží určené k mučení a represí, zákaz dovozu	30.7.2006
706	Zboží určené k mučení a represí, zákaz vývozu	30.7.2006
708	Zboží určené k mučení a represí, omezení vývozu	30.7.2006
710	Opatření o kontrole dovozu	1.7.2003
715	Opatření o kontrole vývozu	1.7.2003
725	Kontrola vývozu látek poškozujících ozonovou vrstvu	1.4.2006
901	Fictive 103	1.1.2005
902	Fictive 112	1.1.2005
903	K fictif - invisible to M.S.	1.1.1998
906	Pseudo-142 (neposíláno členským zemím)	1.1.1998
907	Preferenční kvóta (test)	1.1.1998
914	Zákaz vývozu (jen pro účely publikace)	1.1.1998
919	Fictive 119	1.1.2005

Úvodní stránka TARICu EU

PŘÍLOHA 3

Good description - název zboží; zde vyplníme zboží, které hledáme. Po kliknutí se otevře stránka:

IMPORTANT LEGAL NOTICE - The information on this site is subject to a [disclaimer](#) and a [copyright notice](#).

Europa es da de el en fr it nl pt fi sv

The European Commission

Taxation and Customs Union

TARIC Textual Search

Last Update : 15/04/2004

You can search by specifying a goods description or a part of it

Goods description

Simulation date 16 04 2004

Textual search tips

Enter a string present in a goods description. A string is a word or a part of a sentence. E.g. "fruit", "Plums", "sour cherries", "table cherries" ... Do not enter the quotes (""). To search tariff information based on part of a word, use the percent sign (%) as a wildcard character. A search for "%fruit" finds all tariff information in which words as "fruit", "grapefruit", "kiwifruit", "jackfruit" ... appear.

List of strings can be entered. Separate the strings by AND to retrieve tariff information where they all appear. Separate the strings by OR to retrieve tariff information where at least one string appears.

Search strings are not case sensitive, searches for "Fruit" or "fruit", "SOUR CHERRIES" or "sour cherries", are equivalent.

[Search Examples](#)

Po kliknutí na Taric code se otevře stránka:

IMPORTANT LEGAL NOTICE - The information on this site is subject to a [disclaimer](#) and a [copyright notice](#).

Europa

The European Commission

Taxation and Customs Union

TARIC Consultation

Last update 15/04/2004

You can search by specifying a TARIC code or by browsing in Sections and Chapters.

TARIC code

Country of origin/destination

Simulation date

[Home](#) [Textual Search](#) [Geo Search](#) [Help](#)

PŘÍLOHA 5

Ruční zapsání čísla nomenklatury – po potvrzení funkčním tlačítkem Browse se dostaneme na stránku:

IMPORTANT LEGAL NOTICE - The information on this site is subject to a [disclaimer](#) and a [copyright notice](#).

Europa [es](#) [da](#) [de](#) [el](#) [en](#) [fr](#) [it](#) [nl](#) [pt](#) [fi](#) [sv](#)

The European Commission

Taxation and Customs Union

TARIC

Section I - Live animals; animal products

Chapter 02 - MEAT AND EDIBLE MEAT OFFAL

Simulation date 16/04/2004

TARIC code	Description	Footnote
0201	Meat of bovine animals, fresh or chilled	-
0202	Meat of bovine animals, frozen	-
- 0202 10	- Carcasses and half-carcasses	-
- 0202 20	- Other cuts with bone in	-
- 0202 30	- Boneless	-
- - 0202 30 10	- - Forequarters, whole or cut into a maximum of five pieces, each quarter being in a single block; "compensated" quarters in two blocks, one of which contains the forequarter, whole or cut into a maximum of five pieces, and the other, the hindquarter, excluding the tenderloin, in one piece	-
- - 0202 30 50	- - Crop, chuck and blade and brisket cuts	-
- - 0202 30 90	- - Other	-
- - - 0202 30 90 10	- - - High quality beef and veal	-
- - - 0202 30 90 50	- - - Other	-
0203	Meat of swine, fresh, chilled or frozen	-

PŘÍLOHA 6

Duty rates – celní sazby; po potvrzení funkčního tlačítka se dostaneme na stránku:

IMPORTANT LEGAL NOTICE - The information on this site is subject to a [disclaimer](#) and a [copyright notice](#).

Europa | es da de el en fr it nl pt fi sv

The European Commission

Taxation and Customs Union

Duty Rates

Simulation date : 16/04/2004

TARIC code	0202309000
Country of origin/destination	Australia - AU (800)
Description	
Restrictions	

Import

Third country duty : 12.8 % + 304.1 EUR / 100 kg

Regulation/Decision

▲ [Home](#) [TARIC](#) [Geo Search](#) [Help](#)

Description – popis nomenklatury zboží v hierarchii třídění

TARIC Description - Microsoft Internet Explorer

← Zpět → Hledat Oblíbené Historie

Adresa ion=1&Lang=EN&SimDate=20040416&YesNo=1&Indent=-1&Flag=1&Test=null&Periodic=0&Download=0&Taric=02023090&Country=AU%2F0800&Day=16&Month=04&Year=2004 Přejít

IMPORTANT LEGAL NOTICE - The information on this site is subject to a [disclaimer](#) and a [copyright notice](#) .

Europa es da de el en fr it nl pt fi sv

The European Commission

Taxation and Customs Union

TARIC Description

Simulation date 16/04/2004

Code TARIC 0202 30 90

0202 Meat of bovine animals, frozen

- 0202 30 Boneless

- - 0202 30 10 Forequarters, whole or cut into a maximum of five pieces, each quarter being in a single block; "compensated" quarters in two blocks, one of which contains the forequarter, whole or cut into a maximum of five pieces, and the other, the hindquarter, excluding the tenderloin, in one piece

- - 0202 30 50 Crop, chuck and blade and brisket cuts

- - **0202 30 90 Other**

Nomenclature group(s) Beef and veal

▲ [Home](#) [ECICS](#) [TARIC](#) [Help](#)

Hotovo SK Internet

Restriction – zákazy a omezení, které se k danému zboží nebo zemi původu vztahují.

IMPORTANT LEGAL NOTICE - The information on this site is subject to a [disclaimer](#) and a [copyright notice](#).

Europa

The European Commission

Taxation and Customs Union

TARIC Restrictions

Simulation date 16/04/2004

TARIC code	Description
0202309000	
Country of origin/destination	AU/0800

Entry into free circulation (prior surveillance) (erga omnes):	Regulation/Decision <input type="text" value="R1445/95"/>
	Footnote <input type="text" value="CD020"/>

Export authorization (prior surveillance) (erga omnes):	Regulation/Decision <input type="text" value="R2616/97"/>
	Footnote <input type="text" value="CD021"/>

▲ [Home](#) [TARIC](#) [Geo Search](#) [Help](#)